

RŪDOLFS ŠTEINERS

AUGSTĀKĀS IZZIŅAS
PAKĀPES

RUDOLF STEINER
DIE STUFEN DER HÖHEREN ERKENNTNIS
Mit Vor- und Nachwort von Marie Steiner

1993

RUDOLF STEINER VERLAG DORNACH/SCHWEIZ

Bibliographie-Nr. 12

Alle Rechte bei der Rudolf Steiner-Nachlaßverwaltung, Dornach/Schweiz © 1979 by Rudolf Steiner-Nachlaßverwaltung, Dornach /Schweiz Printed in Germany by Konkordia Druck, Bühl

ISBN 3-7274-0120-6

Saturs

MARIJAS ŠTEINERES PRIEKŠVārds	3
NO PRIEKŠVārda GRāMATAS "Kā SASNIEDZ AUGSTāKO PASAULU ATZIŅAS?" PIEKTAJAM IZDEVUMAM	6
AUGSTākās IZZIŅAS PAKāPES	7
IMAGINāCIJA	14
INSPIRāCIJA	20
INSPIRāCIJA UN INTUĪCIJA	26
NO MARIJAS ŠTEINERES PĒCVārda	31
IZDEVĒJA NORāDES	32

MARIJAS ŠTEINERES PRIEKŠVārds

(1931)

Žurnāls "Lucifer", kuru Rūdolfš Šteiners izdeva garīgās zinātnes dienestā, tika paplašināts 1904. gadā, kad tas tika apvienots ar Austrijā izdoto žurnālu "Gnosis". Ar dubultu nosaukumu "Lucifer-Gnosis" tas tad atnesa mums tos Rūdolfš Šteintera sacerējumus, kuri vēlāk, apkopoti, kļuva par grāmatu, kas līdzās "Teozofijai" un "Slepenzinātnei" pieder pie pamatdarbiem ievadam antropozofiski orientētajā garīgajā zinātnē. Šo sacerējumu turpinājums iznāca grāmatā ar nosaukumu "Augstākās izziņas pakāpes". Bija domāts vēlāk to izveidot par otro sējumu kā turpinājumu grāmatā "Kā sasniedz augstāko pasaulu atziņas?" iesāktajiem apskatiem. Tomēr darbu pārpilnība, ārkārtīgā Rūdolfš Šteintera noslogotība ar lekciju lasīšanu pamazām padarīja neiespējamu ziedoties žurnālam pietiekamā mērā, kaut arī tas nemitīgi guva arvien plašāku izplatību. Laika trūkuma dēļ tā izdošanu nācās pārtraukt. Tā arī tika pārtraukta turpmāko sacerējumu par "Augstākās izziņas pakāpēm" publicēšana. Mums bieži tika lūgts ar jaunu izdevumu to atkal padarīt pieejamu. Te tiek sekots šim lūgumam. Teksts pēkšņi pārtrūkst, grāmata nevar pretendēt uz noslēgtības vērtību. Tādēļ bija attaisnojami uzdot jautājumu, vai labāk to nublicēt. Šeit sniegtie paskaidrojumi, kas nav nonākuši līdz noslēgumam, bieži vien jau ir publicēti citā formā, ar dažādiem nosaukumiem. Taču gara meklētājiem tas paliek fakts, ka garīgās realitātes iekarošana ir iespējama tikai tad un nav ilūzija, ja vienmēr atkal atgriežas pie reiz jau izstrādātā, nekad pietiekami nepārstrādātā garīgā satura, ja vienmēr atkal no jauna tiek piedzīvots ceļš, kas reiz jau ir norādījis virzienu uz garīgo jomu. Meditatīvi strādājošā dvēseliskā dzīve ir jā saglabā tik elastīga, lai uzskati, ko viņam devis viens ceļš, padarītu viņu vēl uzņēmīgāku attāliem skatiem no citiem skatpunktiem.

Šeit publicētajiem rakstiem vienlaikus ir arī vēsturiska vērtība. Tie parāda sākuma punktu, ar kādu bija jāsākas Rūdolfš Šteintera ezotēriskajiem norādījumiem; tie parāda mums, kā viņš kļuva par vadošo celmlauzi arī šajā jomā, kurā caur viņu cilvēkam tika nodota brīvība. Tam vispirms bija jāizveido līdzpasauli iekļaujošs skatījums un vislielākā atbildības sajūta, jārada garīga nostāja, kas padara cilvēkam iespējamu pašam sevī atrast stingru morālo stāju, lai ar šo brīvību neiekrītu kārdinājumos vai maldos. Lai īstenotu šādu veikumu izšķirošu vēsturisko pārmaiņu pagrieziena punktā, tikai ar paša atbildību, bija nepieciešams milzīgs etoss, kas caurpulsē visu Rūdolfš Šteintera dzīves darbu un neļāva viņam pievērsties nekam citam, kā tikai cilvēces labklājībai, Rietumu glābšanai no draudošā pagrimuma. Tam bija nepieciešams sākt veidot no pašiem pamatiem veidā, kas atbilstu laika prasībām. Tam bija nepieciešama visu zināšanu sintēze.

Ja ņem rakstus, kas ir tikuši uzrakstīti šī pārsteidzošā mūža darba sākumā, kas noslēdzās 1925. gada 30. martā, un drīz pēc gadsimtu mijas piedzīvoja liktenīgu pagrieziena, saistoties ar orientālu avotu barotām teozofiskajām aprindām, ir jāuzdod jautājums: kā to saprast, ka Rūdolfš Šteiners, kurš mūs veda uz brīvību ezotēriskas jomā, kurš arī tajā visu nodeva mūsu pašu ziņā un lika atbildēt tikai sava augstākā Es priekšā, kur parasti māceklim ir jāatbild skolotāj priekšā, ka Rūdolfš Šteiners šajos rakstos vēl runā par nepieciešamību ciešai sadarbībai ar vadoni, it kā nostāda mācekli atkarībā no skolotāja?

Patiesībā Rūdolfam Šteineram ir svarīgi tikai aprakstīt uzticēšanās pilnas attiecības. No autoritatīvā viņš ir izvairījies un to atraidījis jau no paša sākuma. Senos laikos iniciējošais priesteris uzņēma pilnu atbildību par iesvētāmā garīgās esamības mistērijām un iedarbojās uz viņu ar savu gribu. Tā māceklis varēja vienlaikus būt pasargāts un tika vadīts, un varēja izvairīties no briesmām, kas citādi viņu varētu pārvarēt. Viņa Es vēl lidinājās pāri saviem fiziskajiem apvalkiem, viņa pašapziņa vēl nebija pamodusies. To arvien vairāk modināt, tas bija mistēriju skološanas ceļš. Kristīgajā iesvētīšanā mēs caur norādi uz pasaules skolotāju redzam jau mīkstinātu atkarību no personīgā skolotāja, kaut arī tāda joprojām pastāv. Tā arvien vairāk zaudē savu personīgo raksturu rožkrustiešu skološanas ceļā un pārveidojas par uzticēšanās attiecībām. Skolotājs atbalsta mācekli, parāda viņam ceļu, kuru viņš meklē un viens nevar atrast, atbalsta viņu morāli, norāda uz briesmām, kas draud viņa raksturam – no iedomības, no mānīgu tēlu maldiem, kurus viņam ir jāmacās atšķirt no patiesās garīgās realitātes. Tā skolotājs ir palīgs, kurš tūdaļ atkāptos tajā acumirkli, kad zustu uzticēšanās. Tajā liktenīgo pagrieziena laikā, kurā mēs esam, tagadnē strādājošam skolotājam ir jānorāda uz cilvēku garīgo centienu pagātnei, tagadni un nākotni un, sākot atsevišķa mācekļa audzināšanu, savs darbs jāveido tā, lai tas varētu būt darbs visas cilvēces labā: kā nākamajai pasaulei izcīnīts dzīves elements. Tā Rūdolfis Šteiners radīja iniciācijas zinātnei, kurā no tā brīža katrs nopietns, morāli cienīgs cilvēks varēs atrast sev pamatu, kas viņu nes, varēs tur atrast elementus, kas asinās viņa atšķiršanas spējas, kad pavērsies jaunās pasaules. Viņam nevajadzēs maldīties nedrošībā, viņam ir dots pietiekami, lai iztaustītos cauri, pirms garīgajās zemēs atradīs sev vadoni.

Nekā tāda nebija, pirms Rūdolfis Šteiners uzsāka savu garīgo darbību. Viņa darbs ir – “zinātne” par iniciāciju. Ar to tiek noņemts slepenības zīmogs tam, kas tika slēpts seno tempļu mistērijās: līdzās zināšanām par pasaulu tapšanu zināšanas tuvojošos Kristus atnākšanu; un kas bija aizzīmogots baznīcā: Kristus atpestījošā cilvēces atbrīvošana, laika gaitā caur viņu notiekošā katra atsevišķā cilvēka caurušanās ar Es. Personīgās vadīšanas vietā tagad nāca uzdevums ar laika gara spēkiem ļaut cilvēkam atrast ceļu uz cilvēces-Es, uz Kristu. Atsevišķā cilvēka apziņa tika nobriedināta augstāka Es spēka uzņemšanai, pašapziņa tiek pacelta līdz pašgaram.

Tas ir darbs nākotnei. Bet, tikai stāvot uz pagātnes pamata, var sagatavot nākotni, apaugļot tagadni. Citādi darbs aizved tukšumā. Arī te ir metamorfoze. Nākotne tiek veidota, kad tiek pārveidota uz pagātnes pamata stāvošā tagadne. Nāk jaunais, kā jauns pavasaris seko ziemai. Saules spēks caurstaro Zemi; atmirstošais, būtiski pārveidotais atplaukst jaunai dzīvei, no augšas nolaižoties žēlastībai.

Arī ezotēriskas jomā attīstās nemitīgas vēsturiskas norises, pakļaujoties kāpjošās attīstības likumam un uzplūstošās un atplūstošās dzīves viļņiem, līdz šķietami pēkšņam acumirklim, kad starojoši ielaužas žēlastība, līdzīgi kā uzplaukstoša zieda brīnumam zaļajā augu pasaulē. Taču bez šīs viedu varu no formas uz formu īstenotām pārvērtībām un nemitīgam kāpinājumam visās dzīves izpausmju jomās, jaunās vērtības, gara dāvanas, vārdu ugunīgās mēles pie mums nenolaistos. Bez šādu norišu zināšanas saņemotie nebūtu spējīgi izmērot, kam ir jānorisinās viņu starpā. Jaunais lielais nevarētu iedarboties, nākotne nevarētu tikt glābta.

Pēc garīgām atziņām alkstošās dvēseles, kas nāca pie Rūdolfā Šteinerā, bija likteņa lēmums, viņam laika dotais cilvēku materiāls, ar kuru Rūdfam Šteineram bija jāstrādā, pēc kuru vajadzībām un priekšnosacījumiem viņam bija jāveido tas, kas uz izziņā pamatotas darbības varēja kļūt par iniciācijas zinātni. No inertuma attiecībā pret garu bija jāizrauj cilvēki, kuri varēja kļūt par tiltu nākotnes prasībām.

Visgrūtāk bija pamodināt apziņu par iekšējo brīvību un balstīšanos pašam sevī pašā atbildībā. Pedantiski ievērojot šo mērķi, Rūdfš Šteiners no cilvēkiem negribēja neko citu, kā būt norādītājs un – kur viņam to lūdza, būt padomdevējs, cilvēku garīgo impulsu modinātājs. Viņš varēja kļūt par garīgu faktu attēlotāju, jo viņa domāšana un skatījums bija dzīves caurausts un attīstījās ar augoša dabiska organisma spēku. Viņa gara darbs ir mūsu priekšā: atjaunotā vienotība starp zinātni, mākslu un reliģiju.

NO PRIEKŠVĀRDA GRĀMATAS "KĀ SASNIEDZ AUGSTĀKO PASAUĻU ATZIŅAS?" PIEKTAJAM IZDEVUMAM

Kad es rakstīju rakstus, kuri ir apkopoti šajā grāmatā, par dažām lietām bija jārunā citādāk nekā šobrīd tā iemesla dēļ, ka uz saturu tam, ko es esmu publicējis pēdējos desmit gados par garīgo pasaulu izziņas faktiem, toreiz man bija jānorāda citādi, nekā tam ir jānotiek tagad pēc šīm publikācijām. Savā "Slepenzinātnē", grāmatās "Cilvēka un cilvēces vadība", "Ceļš uz pašizziņu" un īpaši "Garīgās pasaules sliekšnis", kā arī citos manos rakstos ir attēlotas garīgas norises, uz kuru esamību jau vairāk nekā pirms desmit gadiem šai grāmatai gan bija jānorāda, bet tomēr ar citiem vārdiem nekā as šķiet pareizi patlaban. Man par daudz ko, kas grāmatā vēl nebija attēlots, bija jāsaka, ka to var uzzināt no "mutiskiem ziņojumiem". Pašlaik daudz kas no tā, kas bija domāts ar tādām norādēm, jau ir publicēts. Bet tie bija šie norādījumi, kas iespējams pilnībā neizslēdza maldīgus lasītāju viedokļus. Varbūt personīgajās attiecībās ar vienu vai otru skolotāju pēc gara atziņām alkstošais varēja saskatīt daudz būtiskākas lietas nekā vajadzētu. Es ceru, ka man ir izdevies šajā jaunajā izdevumā ar izklāsta veidu asāk uzsvērt dažas atsevišķas lietas, kā tam, kurš meklē garīgo skološanos tagadnes garīgo nosacījumu nozīmē, daudz svarīgākas ir pilnīgi nepastarpinātas attiecības ar objektīvo garīgo pasauli nekā attiecības ar kāda skolotāja personību. Viņš arī garīgās skološanās ceļā arvien vairāk ieņems tikai tāda palīga vietu, kāda ir mācošajam, atbilstoši jaunākajiem uzskatiem, ir arī citās zināšanu nozarēs. Domāju, ka esamu pietiekami norādījis uz to, ka skolotāja autoritāte un ticība viņam garīgajā izglītībā nespēlēs citādāku lomu, kā tas ir jebkurā citā zināšanu vai dzīves jomā. Man šķiet, ka ir svarīgi, lai vienmēr pareizāk tiktu spriests tieši par garīgā pētnieka attiecībām ar cilvēkiem, kuri attīsta interesi par šādu pētījumu rezultātiem. Tā ka domāju, ka esmu grāmatu uzlabojis, kur pēc desmit gadiem spēju atrast nepieciešamību pēc uzlabojumiem. Šai pirmajai daļai vajadzētu sekot otrai daļai. Tajā būs tālāki izklāsti par to dvēseles stāvokli, kas ved cilvēkus pie augstāko pasaulu pieredzēšanas.

Berlin, 7. September 1914

AUGSTĀKĀS IZZIŅAS PAKĀPES

Ceļš uz augstāko izziņu līdz abu “Sliekšņa sargu” satikšanai ir ticis izsekots grāmatā “Kā sasniedz augstāko pasauli atziņas?”. Tagad vēl būtu jāapraksta arī attiecības, kurās dvēsele atrodas attiecībā pret dažādām pasaulēm, kad tā soļo cauri secīgajām izziņas pakāpēm. Līdz ar to tiktu dots tas, ko var saukt par “Slepenzinātnes izziņas mācību”.

Pirms cilvēks dodas pa augstākās izziņas taku, viņš zina tikai pirmo no *četrām* izziņas pakāpēm. Tā ir tā, kas viņam piemīt parastajā dzīvē maņu pasaulē. Arī tajā, kas iesākumā tiek saukta par “zinātni”, darīšana ir tikai ar pirmo izziņas pakāpi. Šī zinātne taču tikai izstrādā smalkāk parasto izziņu, padara to disciplinētāku. Tā apbruņo maņas ar instrumentiem – mikroskopu, tālskati, utt. – lai *precīzāk* saskatītu to, ko neapbruņotas maņas neredz. Tomēr izziņas pakāpe paliek tā pati, vai lietas redz normālā lielumā ar parastajām acīm, vai ļoti mazus objektus un procesus izseko ar palielināmo stiklu. Arī domāšanas pielietošanā par lietām un faktiem šī zinātne paliek stāvam pie tā, kas tiek darīts arī jau ikdienas dzīvē. Lietas tiek sakārtotas, tās apraksta un salīdzina, mēģina izveidot priekšstatu par to izmaiņām, utt. Visstingrākais dabas pētnieks šajā ziņā pamatā nedara neko citu, kā veic ikdienišķās dzīves novērošanas norises pacelšanu līdz mākslinieciskam veidam. Viņa izziņa kļūst aptverošāka, komplicētāka, loģiskāka; bet viņš nepāriet pie cita *izziņas veida*.

Šo *pirmo* izziņas pakāpi slepenzinātnē sauc par “materiālo izziņas veidu”. Tai iesākumā pievienojas *trīs* augstāki. Tiem vēlāk pievienojas vēl arī nākamie. Pirms turpināt tālāk attēlot “izziņas ceļu”, īsi aprakstīsim tos. Ja parasto un jutekliski-zinātnisko izziņu pieņem kā pirmo pakāpi, tad iesākumā ir jāatšķir četras secīgas pakāpes:

1. materiālā izziņa,
2. imaginatīvā izziņa,
3. inspirētā izziņa, kuru var saukt arī par “gribasveidīgo”,
4. intuitīvā izziņa.

Šīs pakāpes tiks aprakstītas turpmākajā. Bet vispirms ir jābūt skaidram, ar ko ir darīšana, runājot par šiem četriem izziņas veidiem. – Parastajā jutekliskajā izziņā ir jāņem vērā četri elementi: 1. *priekšmets*, kas rada iespaidu uz maņām; 2. *tēls*, ko cilvēks sev izveido par šo priekšmetu; 3. *jēdziens*, caur kuru cilvēks nonāk līdz kādas lietas vai procesa garīgai aptveršanai; 4. “*Es*”, kurš uz priekšmeta iespaida pamata izveido tēlu un jēdzienu. Pirms cilvēks izveido tēlu – “priekšstatu” – ir kāds priekšmets, kas to izraisa. To viņš pats neveido, to viņš uztver. Uz šī priekšmeta pamata rodas *tēls*. Kamēr skatiens ir pievērstš kādai lietai, darīšana ir ar pašu lietu. Tajā mirklī, kad no lietas novēršas, paliek vēl tikai *tēls*. Priekšmets tiek pamests, tēls paliek “notverts” atmiņā. Bet pie tā nevar apstāties, ka veidotu tikai “tēlus”. Ir jānonāk līdz “jēdzieniem”. Ja grib tikt par to skaidrībā, tad ir noteikti nepieciešams atšķirt “tēlu” no “jēdziena”. Iedomājieties, ka redzat priekšmetu, kas ir apaļš. Tad aizgriežas prom un patur apaļa *tēlu* atmiņā. Tad vēl nav apaļa “jēdziena”. Tas rodas tikai tad, kad jūs sev sakāt: “Aplis ir figūra, kam visi punkti ir vienādā attālumā no centra.” Tikai tad, kad par kādu lietu ir izveidots “jēdziens”, nonāk līdz tās sapratnei. Ir daudzi apaļi: mazi, lieli, sarkani, zili, utt., bet ir tikai *viens* jēdziens “aplis”. – To visu turpmākajā apskatīsim tuvāk; pagaidām tikai

ieskicējam to, kas ir nepieciešams pirmo četru izziņas pakāpju raksturojumam. – Ceturtais elements, ko ir jāņem vērā materiālajā izziņā, ir “Es”. Tajā izveidojas tēlu un jēdzienu vienotība. Šis “Es” saglabā tēlus savā atmiņā. Ja tas tā nebūtu, tad nepastāvētu nekāda nepārtraukta iekšējā dzīve. Lietu tēli saglabātos tikai tik ilgi, kamēr pašas lietas iedarbotos uz dvēseli. Bet iekšējā dzīve ir atkarīga no tā, ka tiek rindotas uztvere aiz uztveres. “Es” orientējas “šodienas” pasaulē, jo, parādoties zināmiem priekšmetiem, uznirst tādu pašu priekšmetu tēli no “vakardienas”. Tikai iedomājieties, cik neiespējama būtu dvēseliskā dzīve, ja kādas lietas tēls saglabātos tikai tik ilgi, kamēr tā ir acu priekšā. – “Es” veido vienotību arī attiecībā uz jēdzieniem. Tas savieno savus jēdzienus un šādā veidā sagādā pārskatu, tas ir, sapratni par pasauli. Šī jēdzienu savienošana notiek “spriedumos”. Būtne, kurai būtu tikai atsevišķi, nesaistīti jēdzieni, nevarētu šajā pasaulē orientēties. Visa cilvēka darbošanās balstās viņa spējās sasaistīt jēdzienus, tas ir, viņa “spriedumos”.

“Materiālā izziņa” balstās tajā, ka cilvēks saņem iespaidus no ār pasaules lietām un norisēm caur savām maņām. Viņam ir spējas sajust jeb sensibilitāte. No “ārpusēs” saņemtais iespaids tiek saukts arī par *sensāciju*. Tādēļ “materiālajā izziņā” runa ir par četriem elementiem: sensācija, tēls, jēdziens, Es. – Nākamajā augstākajā izziņas pakāpē iespaids uz ārējām maņām, “sensācija” atkrīt. Ārēja jutekliska priekšmeta vairs nav. Tātad no tiem elementiem, pie kuriem cilvēks ir pieradis parastajā izziņā, paliek tikai trīs: tēls, jēdziens un Es.

Parastā izziņa veselam cilvēkam neveido nekādus tēlus un nekādus jēdzienus, ja nav nekāda ārēja jutekliska priekšmeta. Tad “Es” paliek bezdarbīgs. Kurš veido tēlus, kuriem būtu jāatbilst jutekliskiem priekšmetiem, kādu patiesībā nav, tas dzīvo fantāzijās. – Bet slepenmāceklis tieši iemanto spējas formēt tēlus arī tad, kad nav nekādu juteklisku maņu priekšmetu. “Ārējā priekšmeta” vietā viņam ir jābūt kaut kam citam. Viņam ir jāspēj veidot tēlus, kaut arī neviens priekšmets neskar viņa maņas. “Sensācijas” vietā ir jānāk kaut kam citam. Tā ir *imaginācija*. Slepenmāceklim šajā pakāpē parādās tēli tieši tāpat, it kā uz viņu radītu iespaidu kāds maņu priekšmets; tie ir tikpat dzīvīgi un patiesi kā maņu tēli, tikai nenāk no “materiālā”, bet gan no “dvēseliskā” un “garīgā”. Maņas paliek pilnīgi bezdarbīgas. – Ir saprotams, ka cilvēkam šīs spējas radīt *saturīgus tēlus* vispirms ir jāiemanto. Tas notiek ar meditācijām, ar vingrinājumiem, kas ir tikuši aprakstīti grāmatas “Kā sasniedz augstāko pasaulu atziņas?” izklāstos. Cilvēks, kurš ir ierobežots maņu pasaulē, dzīvo tikai tādu tēlu lokā, kas pieeju viņam ir atraduši tikai caur maņām. Imaginatīvam cilvēkam ir tāda tēlu pasaule, kas pieplūst viņam no kādas augstākas pasaules. Tam piederas ļoti rūpīga skološanās, lai šajā augstāko tēlu pasaulē šķietamo, maldinošo atšķirtu no realitātes. Cilvēks reizēm pārāk viegli, kad viņa dvēseles priekšā pirmoreiz parādās šādi tēli, pasaka: “Ak, tās jau ir tikai iedomas, kas radušās no maniem priekšstatiem.” Tas ir saprotami. Jo cilvēks iesākumā ir pieradis saukt par “īstu” tikai to, kas viņam ir dots bez paša līdzdalības, ar viņa maņu uztveres stingro pamatu. Un viņam vispirms ir jāpieradinās uztvert kā “īstas” lietas, kas ir ierosinātas no pavisam citas puses. Un tajā nevar vien būt pārāk piesardzīgs, ja negrib kļūt par fantazētāju. Lēmums par to, kas augstākajā jomā ir “īsts” un kas ir tikai “ilūzija”, var nākt tikai no *pieredzes*. Un šo pieredzi ir jāapgūst klusā, pacietīgā iekšējā dzīvē. Iesākumā ir jābūt gatavam tam, ka “ilūzijas” var izspēlēt ļaunus trikus. Visur uzglūn iespējas, ka uznirst tēli, kas balstās tikai ārējo maņu maldos, anormālā dzīvē. Un vispirms ir jānovāc visas šādas iespējamības. Vispirms ir pilnībā jāizsprosto visi fantazēšanas avoti, un tikai tad var nonākt

līdz *imaginācijām*. Ja ir tiktāl tikts, tad kļūst skaidrs, ka pasaule, kurā ieiet šādā veidā, ir ne tikai tikpat īsta kā jutekliskā, bet ir *daudz īstāka*.

Trešajā izziņas pakāpē izpaliek arī tēli. Cilvēkam tad ir darīšana tikai vēl ar “jēdzienu” un “Es”. Ja otrajā pakāpē ap viņu vēl ir tēlu pasaule, kas atgādina tos mirklus, kad dzīvīgas atmiņas uzbur dvēseles priekšā ār pasaules iespaidus, kaut pašam nav tādu iespaidu: trešajā pakāpē vairs nav arī šādu tēlu. Cilvēks dzīvo tīri garīgā pasaulē. Kurš ir pieradis turēties pie maņām, tam gribas iedomāties, ka šī pasaule esot bāla, spokaina. Bet tāda nav itin nemaz. Arī otrās pakāpes tēlu pasaulē nav nekā bāla, ēnaina. Tādi gan visbiežāk ir tēli, kas paliek atmiņā, kad ārējās lietas ir prom. Bet imagināciju tēli ir dzīvīgi un saturīgi, ka ar tiem nevar salīdzināties ne maņu pasaules ēnaino atmiņu tēli, ne pat pati raibā, mainīgā maņu pasaule pati. Arī tā attiecībā pret imaginācijas valstību ir tikai ēna. – Un kur nu vēl trešās izziņas pakāpes pasaule! Par tās bagātību un tās pārpilnību maņu pasaulē nav pat atbilstoša priekšstata. Kas pirmajai pakāpei ir sensācija, otrai imaginācija, tas trešajai ir “*inspirācija*”. Inspirācija sniedz iespaidus un “Es” formē jēdzienus. Ja grib ar šo pasauli salīdzināt kaut ko juteklisku, tad tikai dzirdamo toņu pasaule var pietuvoties šādam salīdzinājumam. Bet darīšana nav ar maņām uztveramās mūzikas toņiem, bet gan ar tīri “garīgiem toņiem”. Tad sāk “dzirdēt”, kas norisinās iekšā lietās. Akmeņi, augi utt. kļūst par “garīgiem vārdiem”. Patiešām pati pasaule sāk dvēselei izpaust savu būtību. Tas skan groteski, bet ir burtiski patiesi: šajā izziņas pakāpē “garīgi var dzirdēt zāli augam”. Kristāla formu var uztvert kā skaņu; uzplaukstošs zieds tad “runā” ar cilvēku. Inspirētais spēj sludināt lietu iekšējo būtību; visas lietas augšāmceļas viņa dvēselē jaunā veidā. Viņš runā valodā, kas ceļas no citas pasaules un tomēr tikai tā padara apjēdzamu ikdienišķo pasauli.

Ceturtajā izziņas pakāpē galu galā beidzas arī inspirācija. No elementiem, kurus ir pierasts apskatīt ikdienišķajā izziņā, vēl tikai “Es” ir tas, par kuru paliek runa. Slepēnmačeklis pēc pilnīgi noteiktas iekšējas pieredzes pamana, ka ir pacēlies līdz šai pakāpei. Pieredze izaužas tā, ka viņam rodas sajūta: viņš tagad vairs nestāv *ārpus* lietām un norisēm, kuras izzina, bet gan ir *iekšā* tajās. Tēli nav priekšmets; tie tikai *izpauž* to. Arī tas, ko dod inspirācija, nav priekšmets. Tā tikai *izrunā* to. Bet tas, kas tagad dzīvo dvēselē, patiešām ir pats priekšmets. Es ir izplūdis pār visām būtnēm; tas ir saplūdis ar tām. Lietu dzīvošana dvēselē ir *intuīcija*. Tas ir jāuztver pavisam burtiski, kad par intuīciju saka: ar to ielien visās lietās. – Parastajā dzīvē cilvēkam ir tikai *viena* intuīcija, tā ir paša “Es” intuīcija. Jo “Es” nekādā veidā nevar tik uztverts no ārpusē, to var pārdzīvot tikai iekšēji. To var paskaidrot vienkāršs apsvērums. Tas ir apsvērums, kuru psihologi neizsaka ar vēlamo asumu. Bet lai cik neuzkrītošs tas ir: tam, kurš to pilnībā saprot, tas ir ar vislielāko nesošo nozīmi. Tas ir sekojošais: katru ār pasaules lietu cilvēki var nosaukt tajā pašā vārdā. Galdu visi var nosaukt par “galdu”, tulpi visi sauc par “tulpi”, Millera kungu visi uzrunā kā “Millera kungu”. Bet ir viens vārds, kuru katrs var izrunāt tikai par sevi pašu. Tas ir vārds “es”. Neviens cits nevar par mani pateikt “es”, jebkuram citam es esmu “tu”. Tāpat man jebkurš cits ir “tu”. Tikai viņš pats var par sevi pateikt “es”. Tas ceļas no tā, ka katrs dzīvo nevis *ārpus*, bet iekšā savā “Es”. Un tā ar *intuitīvo* izziņu dzīvo visās lietās. Sava “Es” uztvere ir paraugs visai intuitīvajai izziņai. Lai tā iekļūtu iekšā lietās, vispirms gan ir jāiziet ārpus sevis. Ir jākļūst “nesavtīgam”, lai ar “sevi”, ar “Es” sakustu ar kādu citu būtību.

Drošākie līdzekļi, lai paceltos līdz šai, kā arī iepriekšējām pakāpēm, ir meditācija un koncentrācija. Tās gan ir jāvingrinās veikt klusā, pacietīgā veidā. Kurš iedomājas, ka var pacelties augstākajās pasaulēs trokšņaini, ar vardarbīgiem līdzekļiem, tas maldās. Un tādām iedomām varētu nodoties tas, kurš sagaida, ka realitāte augstākajās jomās atklāsies viņam tādā pašā veidā kā maņu pasaulē. Lai cik dzīvīgas un bagātīgas ir pasaules, kurās paceļas, tās ir smalkas un trauslas, kamēr maņu pasaule ir raupja un skarba. Svarīgākais, kas ir jāiemācās, ir tieši pieradums uzskatīt par "īstu" kaut ko pavisam citu, nekā ko tā apzīmē maņu jomā. Un tas nav gluži viegli. Tādēļ dažs labs, kurš labprāt gribētu doties pa slepentaku, atkāpjas jau pēc pirmajiem soļiem. Viņš ir gaidījis, ka viņam atklāsies lietas, kas ir kā galdi un krēsli, bet atrod "garus". Bet tā kā "gari" nav tik blīvi kā krēsli un galdi, tad viņam tie šķiet kā "iedomas". Tur nav vainīgs nekas cits kā ieradums. Vispirms ir jāiemanto īstā sajūta par garīgo pasauli, tad garīgo varēs ne tikai skatīt, bet arī *atzīt*. Un liela daļa slepenskološanās attiecas uz šo pareizo garīgā atzīšanu un novērtēšanu.

Ja grib gūt izskaidrojumu par imaginatīvo izziņu, vispirms ir jāapskata miega stāvoklis. Kamēr cilvēks nav saspiedzis augstāku izziņas pakāpi kā materiālo, dvēsele miega laikā dzīvo, bet pasaulē, kurā dzīvo miegā, tā nespēj neko uztvert. Tā šajā pasaulē ir kā aklais materiālajā. Tāds dzīvo gaismas un krāsu pasaulē; bet viņš to neuztver. – Miegā dvēsele ir atkāpusies no ārējiem maņu orgāniem, no acīm, ausīm, parastās smadzeņu darbības, utt. Caur maņām tā nesaņem nekādus iespaidus. Ko tā dara miega laikā? Ir jābūt skaidram, ka nomoda laikā dvēsele atrodas nemitīgā darbībā. Tā saņem ārējos maņu iespaidus un pārstrādā tos: tā ir viņas darbība. Miega laikā tā apstājas. Bet tā nekādā gadījumā neliek bezdarbīga. Miegā tā strādā pie sava ķermeņa. Dienas nomoda laikā tas taču tiek nolietots. Tas izpaužas nogurumā. Un miega laikā dvēsele nodarbojas ar pašas ķermeni, lai atkal to padarītu derīgu turpmākajam dienas nomoda darbam. No tā var redzēt, cik svarīgs ir pareizs miegs ķermeņa labklājībai. Cilvēks, kurš atbilstoši neizguļas, neļauj savai dvēselei veikt nepieciešamos uzlabošanas darbus. – Un sekas tam būs, ka ķermenis pagrimst. – Spēki, ar kuriem dvēsele miega laikā strādā ar ķermeni, ir tie paši, ar kuriem tā darbojas arī nomoda stāvoklī. Tikai tad tie tiek izlietoti, lai uzņemtu ārējo maņu iespaidus un tos pārstrādātu.

Ja cilvēks ir sasniedzis imaginatīvo izziņu, tad daļai no miega laikā ķermenim izmantoto spēku ir jāizlieto citā veidā. Kopš šā brīža šie spēki sāk veidot garīgos maņu orgānus, kas padara iespējamu, ka dvēsele augstākajā pasaulē ne tikai dzīvo, bet arī uztver. Tā dvēsele miega laikā strādā arī ar sevi, ne tikai ar savu ķermeni. Šo darbu izraisa meditācija un koncentrācija, kā arī citi vingrinājumi. Šajos sacerējumos par augstāko izziņu jau bieži ir ticis teikts, ka īpašie norādījumi šādiem vingrinājumiem tiek nodoti no cilvēka cilvēkam. Nevienam nevajadzētu uzsākt šādus vingrinājumus pašam uz savu roku. Jo tikai tas, kuram ir pieredze šajā jomā, var novērtēt, kādai iedarbībai būtu jāiestājas vienam vai otram cilvēkam, kad viņš uzsāk atvilkt dvēseles darbību no ķermeņa un sāk to pielietot augstākā veidā.

Meditācija, koncentrēšanās un citi vingrinājumi izraisa to, ka dvēsele uz kādu brīdi atkāpjas no savas saistības ar maņu orgāniem. Tad tā iedziļinās pati sevī. Tās darbība ir vērsta uz iekšu. Iegremdēšanās iesākumā šī iekšējā darbība gan daudz neatšķiras no ikdienišķās. Tai iekšējā darba laikā ir jāizmanto tie paši priekšstati, jūtas un sajūtas, kādas tai ir arī parastajā dzīvē. Bet jo vairāk tā pieradinās būt zināmā mērā "akla un kurla" pret juteklisko maņu apkārtni, jo

vairāk tā dzīvo sevī, jo spējīgāka tā kļūst iekšējam veikumam. Un ko tā ir paveikusi iegremdējoties iekšējā pasaulē, tas iesākumā nes savus augļus miega stāvoklī. Kad dvēsele naktī ir atbrīvota no ķermeņa, tad tajā turpina darboties tas, kas ir ierosināts dienā ar vingrinājumiem. Tajā veidojas orgāni, ar kuriem tā nonāk tiešā saiknē ar augstāku apkārtni tāpat, ka iepriekš ar ārējiem maņu orgāniem ar ķermenisko apkārtni. No naksnīgās vides tumsības parādās augstākās pasaules gaismas parādības. Iesākumā maigi un intīmi. Un cilvēkam ir ļoti jārēķinās ar to, ka vēl ilgu laiku, pēc pamošanās no rīta, dienas gaisma tūlīt aizvilks biezu priekškaru priekšā nakts pārdzīvojumiem. *Atmiņas* par to, kas ir ticis uztverts naktī, iestāsies tikai pavisam lēnām un pakāpeniski. Jo māceklis neiemācās ātri pievērst uzmanību savas dvēseles maigajiem veidojumiem, kas savas attīstības laikā iejaucas starp rupjajiem ikdienišķās maņu dzīves pārdzīvojumiem. Iesākumā viņam šādi veidojumi šķiet kā tas, ko sauc par nejaušiem dvēseles iespaidiem. Viss ir atkarīgs no tā, lai iemācītos atšķirt to, par ko ir jāpateicas parastajai pasaulei, no tā, kas caur viņa paša būtību nes ziņu no augstākās pasaules. Šo atšķiršanu ir jāiemācās apgūt klusā, sevī vērstā iekšējā dzīvē. Ir nepieciešams vispirms iemantot sajūtu par to, kāda vērtība un nozīme ir intīmajiem dvēseles veidojumiem, kas kā “nejaušas iedomas” iejaucas dienas dzīvē un kuri tomēr ir atmiņas par nakts saskari augstākajā pasaulē. Tikko jūs šīs lietas uzverat kaut kā rupji un piemērojat tām maņu dzīves mērogu, tās izgaist.

No iepriekš minētā redzams, ka dēļ darba augstākā pasaulē dvēselei ir jāatņem ķermenim daļa no tās parastās gādīgās darbības. Tā savā ziņā atstāj ķermeni viņa paša ziņā. Ķermenim ir vajadzīgs aizstājējs tam, ko iepriekš paveica dvēsele. Ja tas šādu aizstājēju nesaņem, tad rogas draudi nonākt postošu spēku varā. Ir jābūt pilnīgi skaidram, ka cilvēks nemitīgi ir pakļauts apkārtējās vides ietekmēm. Viņš arī dzīvo tikai pateicoties šīs apkārtējās vides iedarbībām. Vispirms no šīs apkārtējās vides skatā nonāk redzamās dabas valstības. Cilvēks pieder šai redzamajai dabai. Ja ap viņu nebūtu minerālu, augu, dzīvnieku valstības un citi cilvēki: viņš nespētu dzīvot. Ja iztēlojas, ka cilvēkam būtu jāpamet Zeme, paliekot ārā pasaules telpā, tad viņš kā fizisks cilvēks tūdaļ ietu bojā, kā nokalst roka, ja to atdala no ķermeņa. Tikpat stipri kā ilūzija, kas vainotu cilvēka roku par iedomu, ka tā varētu dzīvot bez ķermeņa, būtu arī maldi, kādiem cilvēks pakļautos, ja apgalvotu, ka varot kā fiziska būtne eksistēt bez minerālu, dzīvnieku, augu valstības un bez citiem cilvēkiem. – Bet bez šīm minētajām valstībām pastāv vēl trīs citas, kas parasti izvairās no cilvēku uzmanības loka. Tās ir trīs elementārās valstības. Tās savā ziņā atrodas zem minerālu valstības. Pastāv būtnes, kuras netiek līdz minerālu blīvumam, bet tāpēc nav mazāk pastāvošas un arī tās iedarbojas uz cilvēku. (Var salīdzināt to, kas par šīm elementārvalstībām ir pateikts grāmatā “No Akaša-hronikas”, kā arī piezīmes par tām manā “Teozofijā”.) Līdz ar to cilvēks ir pakļauts ietekmēm no dabas valstībām, kuras savā ziņā ir jāsauc par neredzamām. Ja ar ķermeni strādā dvēsele, tad būtiska tās darbības daļa ir tajā, lai noregulētu elementārvalstību ietekmes tā, lai tās būtu cilvēkam veicinošas. – Bet tajā acumirklī, kad dvēsele daļēji atkāpjas no savas darbošanās ķermenī, to var pievārtēt postoši spēki no šīm elementārvalstībām. Tie ir vieni no draudiem augstākajā attīstībā. Tādēļ, tikko dvēsele atkāpjas no ķermeņa, ir jāpūšas par to, lai tas būtu pieejams tikai labām ietekmēm no elementārās pasaules puses. – Ja tam nepievērš uzmanību, tad parasts cilvēks var savā ziņā pagrimt gan fiziski, gan arī morāli, kaut arī iemanto pieeju augstākajām pasaulēm. Kamēr dvēsele dzīvo augstākās jomās, blīvajā fiziskajā ķermenī un

ēteriskajā ķermenī ieperinās kaitīgi spēki. Tas ir iemesls, kādēļ zināmas sliktas īpašības, kuras augstākajā attīstībā tiek apspiestas ar dvēseles izlīdzinošo darbību, pietrūkstot uzmanībai tomēr var sākt izpausties. Cilvēkos, kuriem iepriekš bija labs, morāls raksturs, tad šādos apstākļos, kad viņi pieklūst augstākajām pasaulēm, var sākt izpausties visādas zemākas noslieces, paaugstināta patmīlība, nepatiesums, atriebīgums, dusmas, utt., utt. – Bet nevienu, kurš grib pacelties augstākajās pasaulēs, šis fakts nedrīkst atbaidīt, ir tikai jārūpējas par to, lai šādas lietas nenotiktu. Cilvēka zemākā daba ir jānostiprina un jāpadara nepieejama bīstamām elementārām ietekmēm. Tas notiek apzināti veidojot zināmus tikumus. Šie tikumi ir nosaukti teozofiskajās rokasgrāmatās, kur ir runa par garīgo attīstību. Bet te ir pateikts iemesls, kādēļ tam ir jāpievērš rūpīga uzmanība. Tie ir sekojošie.

Vispirms cilvēkam pilnīgi apzinātā veidā visās lietās nemitīgi uzmanīties, lai paliekošo, mūžīgo nodalītu no pārejošā, un savu uzmanību pievērst pirmajam. Katrā lietā un būtnē cilvēks var nojaust vai izzināt kaut ko, kas ir paliekošs, kad pārejošā parādība būs zudusi. Kad es redzu kādu augu, es iesākumā varu to apskatīt tā, kā tā parādās manām maņām. To noteikti nevajag palaist garām. Neviens lietās neatklās mūžīgo, kurš vispirms nav pamatīgi iepazinis pārejošo. Tie, kuri vienmēr raizējas par to, ka cilvēkam, kurš savu skatu pievērš garīgi-mūžīgajam, pazudīs “dabas svaigums un dabiskums”: viņi vienkārši vēl nezina, par ko te īstenībā ir runa. Bet, kad es tā aplūkoju augu, man var kļūt skaidrs, ka tajā ir paliekoša dzīvotdzīva, kura parādīsies jaunā, kad tagadējais augs sen būs nokaltis. Šāds veids, šāda nostāja pret lietām, ir jāuzņem visā sava rakstura veidojumā. – Tad ar sirdi jāpievēršas tam, kas ir vērtīgs, plaukstošs, un jāmācās vērtēt to augstāk nekā pārejošo, nenozīmīgo. Visās savās sajūtās un rīcībā acis jāpatur vērtība, kāda ir kāda veseluma kopsakarībā. – Treškārt, sevī ir jāveido sešas īpašības: domu pasaules kontrole, rīcības kontrole, panesamība, objektivitāte, uzticēšanās apkārtējai pasaulei un iekšējs līdzsvars. Domu pasaules kontroli var sasniegt, ja pūlas strādāt pretī domu un sajūtu klīšanai apkārt, kā tas vienmēr uzvīlnī un aizplūst parastam cilvēkam. Ikdienas dzīvē cilvēks nav vadonis savām domām; drīzāk tās dzen viņu. Dabiski, ka citādi arī nevar būt. Jo dzīve dzen cilvēku. Un viņam ar savu rīcību ir jāļaujas šai dzīves burzmai. *Parastās* dzīves laikā tas arī nevar būt citādāk. Bet, ja grib pacelties augstākā pasaulē, tad ir jānodala vismaz īsu laiku, kurā sevi jāpadara par savu domu un sajūtu pasaules kungu. Tad ar pilnu iekšēju brīvību savas dvēseles centrā noliek vienu domu, jo parasti no ārpusē ielaužas visādi priekšstati. Tad jāmēģina atturēt visas uzpeldošās domas un sajūtas, un ar izvēlēto domu saistīt tikai to, par ko pats nolemj, ka tas tur piederas. Šāds vingrinājums ļoti labvēlīgi iedarbojas uz dvēseli un līdz ar to arī uz ķermeni. Pēdējam tas nes tādu harmonisku konstitūciju, ka tas vairs nepakļaujas kaitīgām ietekmēm arī tad, kad dvēsele tieši uz to neiedarbojas. – Rīcības kontrole arī pastāv līdzīgā regulējumā caur iekšēju brīvību. Labs sākums ir apņemties regulāri darīt kaut ko, pie kā parastajā dzīvē nekad nenonāktu. Tajā cilvēks tiek piespiests rīkoties no ārpusē. Bet mazākais darbiņš, kuru uzsāk tikai pēc savas paša iniciatīvas, dotajā virzienā iedarbojas vairāk nekā viss tas, ko uzspiež ārējā dzīve. – Panesamība ir to noskaņojumu apvaldīšana, kurus varētu apzīmēt kā maiņu no “gavilējošs līdz debesīm, līdz nāvei bēdīgs”. Cilvēks tiek mētāts starp visiem iespējamajiem noskaņojumiem. Patika padara viņu priecīgu, sāpes apbēdina. Tam ir savs attaisnojums. Bet kurš meklē ceļu uz augstāko izziņu, tam ir jāprot apvaldīt gan priekus, gan sāpes. Viņam ir jāklūst “panesīgam”. Ar mēru viņam ir jāļaujas prieku izraisošajiem iespaidiem un arī

sāpīgiem pārdzīvojumiem: abus vienmēr pārļaut ar cieņu. Nekam neļaut sevi pārņemt, neļaut izvest no pacietības. Tas nerada bezjūtību, bet gan padara cilvēku par stingru centru dzīves viļņos, kas viņam apkārt uzvilnī un aizplūst. Viņš vienmēr satur sevi rokās.

Sevišķi svarīga īpašība ir “apjēga par atzīšanu”. To sevī var attīstīt tas, kurš visās lietās uzmanību pievērš labajām, skaistajām un lietderīgajām īpatnībām un nevis pirmām kārtām pievēršas nosodāmajam, neglītajam un pretrunīgajam. Ir kāda skaista persiešu dzejas leģenda par Kristu, kas uzskatāmi parāda, kas ar šo īpašību ir domāts: Ceļa malā guļ beigts suns. Starp garāmejošajiem ir arī Kristus. Visi pārējie novēršas no pretīgā skata, kā izskatās beigtais dzīvnieks; tikai Kristus izsaka apbrīnu par dzīvnieka skaistajiem zobiem. Tā attiecībā pret lietām var sajūst; visā, arī vispretīgākajā tam, kurš nopietni meklē, ir iespējams atrast kaut ko atzinības vērtu. Un auglīgais lietās nav tas, kas tām trūkst, bet gan tas, kas tām ir. – Tālāk ir nozīmīgi attīstīt “objektivitātes” (bezaizspriedumainības) īpašību. Katram cilvēkam ir sava gūtā pieredze un līdz ar to izveidojušies noteikts daudzums viedokļu, kas viņam ir vadlīnija dzīvei. Cik pašsaprotami tas ir no vienas puses, vadīties pēc savas pieredzes, tikpat svarīgi ir tam, kurš grib garīgi attīstīties līdz augstākai izziņai, paturēt skatu brīvu visam jaunajam, viņam vēl nezināmajam, ar ko iznāk sastapties. Viņš kļūst cik vien iespējams piesardzīgs ar tādiem spriedumiem: “tas nav iespējams”, “tas tā vispār nevar būt”. Lai viedoklis no iepriekšējās pieredzes teiktu ko teikdams: viņš katrā acumirkli ir gatavs ļaut kaut kam jaunam, ar ko iznāk sastapties, veidot citu viedokli. Jebkurai patmīlībai pret savu viedokli ir jāpazūd. – Ja dvēsele ir iemantojusi līdz šim nosauktās piecas īpašības, tad sestā iestāsies kā pati no sevis: garīgo spēku iekšējais līdzsvars, harmonija. Cilvēkam pašam sevī ir jāatrod it kā garīgs smaguma centrs, kas dod viņam stingrību un drošību attiecībā pret visu, kas dzīvē aizvelk uz vienu vai otru pusi. Tikai ne jau izvairīties dzīvot līdzī visam, ļaut uz sevi iedarboties. Pareizi ir ne jau bēgt no dzīves faktiem, kas mētā uz vienu vai otru pusi, bet gan tieši pretējais: nodoties dzīvei ar pilnu krūti un *tomēr* droši un stingri saglabāt iekšējo līdzsvaru un harmoniju.

Un beidzot meklējošajam ir svarīga “brīvības griba”. Tā ir katram, kurš pret visu, ko dara, balstu un pamatu atrod pats sevī. To ir tik grūti izcīnīt, jo ir nepieciešams taktisks izlīdzinājums starp prāta atvēršanu visam lielajam un labajam un vienlaicīgu jebkuru spaidu noraidīšanu. Pārāk viegli saka: ietekmes no ārpuses un brīvība neder kopā. Lai dvēselē tās derētu kopā: tieši tas ir svarīgi. Ja man kāds kaut ko paziņo un es to pieņemu viņa autoritātes spiests: tad es esmu *nebrīvs*. Bet es esmu ne mazāk *nebrīvs*, ja noslēdzos labajam, ko es šādā veidā varētu saņemt. Jo tad es piedzīvoju spaidus no sliktākā pats savā dvēselē, kas man tur ir. Un brīvībai svarīgi ir ne tikai tas, lai es nepakļautos kādas ārējas autoritātes spiedienam, bet galvenokārt nepakļauties arī paša aizspriedumiem, viedokļiem, sajūtām un jūtām. Pareiza ir nevis akla pakļaušanās saņemtajam, bet gan ļaut tam sevi *ierosināt*, objektīvi uzņemt, lai tad “brīvi” to atpazītu. Sveša autoritāte nedrīkst ietekmēt citādi, kā ja saka: es tieši tādēļ esmu brīvs, ka sekoju labajam viņā, tas ir, padaru to par savu. Un slepenzinātnē balstīta autoritāte arī negrib kādu ietekmēt citādi, kā tikai šajā veidā. Tā sniedz, kas tai ir sniedzams nevis, lai pati iegūtu varu pār apdāvināto, bet gan tikai tādēļ, lai apdāvinātais ar šo dāvanu kļūtu bagātāks un brīvāks.

Uz minēto īpašību nozīmi jau tika norādīts iepriekš, pārrunājot “lotosa ziedus”. Tur tika parādīts, kādas ir attiecības starp divpadsmit lapu lotosa zieda attīstīšanu sirds apvidū un ar

to saistītajiem ēteriskā ķermeņa strāvojumiem. No šeit pateiktā ir redzams, ka būtiskajā *tiem* ir uzdevums meklējošā fiziskajam ķermenim dot iespēju iztikt bez tiem spēkiem, kas citādi ietu viņam labumā miega stāvokļa laikā, bet taga izglītošanās dēļ tiem ir jātiek atņemtiem. No šādām iedarbībām attīstās *imaginatīvā izziņa*.

IMAGINĀCIJA

Ir pilnīgi neiespējami progresēt attiecībā uz iekļūšanu augstākajās pasaulēs, neizejot cauri *imaginatīvās izziņas* pakāpei. Ar to gan nav teikts, ka cilvēkam slepenskolšanās laikā zināmu laiku noteikti būtu jāpaliek stāvam imaginācijas pakāpē, it kā tā būtu kā skolas klase, kurā jānosēž mācību laiku. Noteiktos gadījumos tas var būt nepieciešami, bet tas nav vienmēr obligāti. Tas pilnībā atkarīgs no tā, ko slepenmāceklis ir piedzīvojis, pirms uzsāka slepenskolšanos. Tālākajos izklāstos parādīsies, ka attiecībā uz to ir nozīmīga slepenmācekļa garīgā apkārtējā vide un ka attiecībās ar apkārtējo pat var pamatoties pavisam atšķirīgas "izziņas takas" metodes.

Ir ārkārtīgi svarīgi zināt sekojošo, ja dodas pa slepenskolšanās ceļu. Tā nav tikai interesanta teorija, bet gan kaut kas tāds, no kā var smelties visdaudzveidīgākos praktiskos viedokļus, ja kāds patiešām vēlas noturēties "uz ceļa uz augstākajām zināšanām".

No tādiem, kuri tiecas pēc augstākas attīstības, bieži dzird sakām: es gribētu garīgi pilnveidoties, es gribētu izveidot sevī "augstāko cilvēku", bet pēc "astrālās pasaules" parādīšanās man nav nekādas vēlmes. Tas ir saprotami, ja ievēro, kādus šīs "astrālās pasaules" attēlojumus var atrast grāmatās, kur ir runa par šīm lietām. Tur taču tiek runāts par parādībām un būtnēm, kuras var radīt cilvēkam visas iespējamās briesmas. Tur tiek teikts, ka šādu būtņu ietekmē cilvēks ļoti viegli var kaitēt savai morālajai stājai un intelektuālajai veselībai. Lasītājam tiek cieši paskaidrots, ka šajā jomā starpsiena starp "labo un ļauno taku" biežumā līdzinoties "zirnekļa tīklam" un ārkārtīgi tuvs esot kritiens neizmērojamā bezdibenī, iegāšanās pilnīgā samaitātībā. – Pilnīgi noteikti ir neiespējami vienkārši noliegt šādus apgalvojumus. Un tomēr nostāja, kādu daudzos gadījumos ieņem attiecībā pret došanos slepentaku, nebūt nav pareiza. Drīzāk vienīgais iespējams viedoklis ir vienkārši tas, kas saka: briesmas un draudi nedrīkst nevienu atturēt doties pa augstākās izziņas ceļu, bet jebkurā gadījumā ir stingri jā rūpējas par to, lai šīs briesmas varētu tiktu pārvarētas. Dažos gadījumos tas gan novedīs pie tā, ka cilvēkam, kurš lūdz slepenskolotājam skološanās norādījumus, iesākumā tiek dots padoms ar faktisko skološanos vēl nogaidīt un vispirms iegūt zināmu parastās dzīves pieredzi, vai iemācīties lietas, kuras var iemācīties fiziskajā pasaulē. Tad tas būs slepenskolotāja uzdevums, dot meklējošajam cilvēkam pareizos norādījumus, lai viņš gūtu šādu pieredzi un iemācītos šādas lietas. Lielākajā daļā gadījumā varēs pieredzēt, ka slepenskolotājs iesākumā rīkojas tieši šādi. Ja slepenmāceklis pievērš

pietiekamu uzmanību tam, kas ar viņu notiek tad, kad viņš ir uzklaušījis slepenskolotāju, tad varēs pamanīt visdaudzveidīgākās lietas. Viņš atklās, ka tagad it kā “gadījuma pēc” piedzīvo visādas lietas un var novērot lietas, kam bez saiknes ar slepenskolotāju pilnīgi noteikti nekad netiktu pakļauts. Ja mācekļi to nepamana un kļūst nepacietīgi, tad tas ir tikai tādēļ, ka viņi nepievērš pietiekamu uzmanību saviem pārdzīvojumiem. Nevajag arī iedomāties, ka slepenskolotāja ietekme uz mācekli norisināsies skaidri uztveramās “burvestībās”. Drīzāk šī iedarbība ir pavisam intīma lieta, un kurš gribēs izpētīt tās dabu un būtību, kamēr pats vēl nav sasniedzis zināmu slepenskološanas pakāpi, tas pilnīgi noteikti aizmaldīsies ne tur. Māceklis pats sev nodarīs pāri, ja kļūs pārāk nepacietīgs, ka viņam noteikts tāds “gaidīšanas laiks”. Ar to viņš nekādā gadījumā netiek aizturēts sava ceļa veikšanas ātrumā. Tieši pretēji, tikšana uz priekšu tiktu palēnināta tieši tādēļ, ja viņš uzsāktu nepacietīgi gaidīto slepenskološanos pārāk agri.

Ja slepenmāceklis ļauj slepenskolotāja noteiktajam “gaidīšanas laikam” vai citiem padomiem un mājieniem iedarboties uz sevi pareizā veidā, tad viņš patiešām sagatavojas tam, lai izturētu zināmas pārbaudes un briesmas, ar ko sastapsies, kad ieies viņam neizbēgamajā imaginācijas pakāpē. – Neizbēgama šī pakāpe ir tā iemesla dēļ, ka katrs, kurš meklē saikni ar augstāko pasauli bez tās izešanas, var darīt to tikai neapzināti un tāpēc ir nolemts taustīties tumsā. Bez imaginācijas var iemantot tādu neskaidru sajūtu par šo augstāko pasauli, bez tās, protams, var gūt sajūtu, ka esi savienots ar “savu dievu” vai ar “savu augstāko esību”, bet līdz patiesai izziņai ar pilnu apziņu, gaišu skaidrību tā nonākt nevar. Tādēļ visa runāšana par to, ka konfrontācija ar “zemākajām pasaulēm” (astrālo un devahānisko) neesot vajadzīga, ka runa varot būt tikai par to, lai cilvēks sevī “pamodinātu dievu”, nav nekas cits kā ilūzija. – Kuru tas apmierina, to nevarēs pārliecināt, un arī okultists tādu nepārliecinās. Bet patiesajam okultismam ar tādiem centieniem nav nekā kopīga. Tas nevienu tieši neaicina kļūt par mācekli. Bet, kurš *meklē* šādu skološanos, tam viņš ne tikai pamodinās neskaidru sajūtu par savu “dievišķumu”, bet mēģinās atvērt garīgās acis tam, kas patiešām ir augstākajās pasaulēs.

Protams, ka katrā cilvēkā ir “dievišķā patība”. Bet tā tas ir katrai būtnei. Arī akmenī, augā, dzīvniekā ir un darbojas “dievišķā patība”. Bet ne jau tas var būt galvenais, lai to justu un zinātu vispār, bet gan tas, lai tiešām varētu sasaistīties ar šīs “dievišķās patības” *atklāsmēm*. Tāpat kā par fizisko pasauli nekā nezina tas, kurš vienmēr var pateikt tikai: šī pasaule apslēpti satur sevī “dievišķo patību”, tāpat par augstākajām pasaulēm nekā nezina tas, kurš šo “dievišķi garīgo valstību” meklē tikai izplūdušā, nenoteiktā vispārībā. Ir jāatver acis un *jāuzlūko* dievišķā atklāsme fiziskās pasaules lietās, akmeņos, augos, nevis jāsapņo par to, ka tās visas tomēr esot “parādības” un ka Dieva patiesais tēls esot “noslēpts” aiz tām. Nē, Dievs atklājas savās radībās, un, kurš grib atzīt dievu, tam jāmacās izzināt radītā būtību. Tādēļ arī ir jāmacās patiešām uzlūkot to, kas norisinās un dzīvo augstākajās pasaulēs, ja tiešām grib izzināt “dievišķo”. Apziņa, ka katrā dzīvo “dieva cilvēks”, augstākais var būt iesākums. Bet šis iesākums, ja to pareizā veidā pārdzīvo, kļūst par pamudinājumu patiešām pacelties augstākajās pasaulēs. Bet to var izdarīt tikai tad, ja sevī tam attīsta garīgās “maņas”. Viss pārējais ir balstīts uz nostāju: es gribu palikt tāds, kāds esmu, un sasniegt tikai to, ko varu sasniegt. Bet okultisma nostāja ir kļūt par citu cilvēku, lai varētu skatīt un piedzīvot ne tikai parasto, bet arī ko citu.

Un tieši tādēļ ir nepieciešams iziet imaginatīvās izziņas pakāpi. Tika teikts, ka šī imaginācijas pakāpe nav jāuztver kā kāda skolas klase, kurā būtu gads "jānosēž". Tā ir jāsaprot tā, ka mūsu tagadējā dzīvē ir personas, kurām jau ir priekšnosacījumi, lai slepenskolotājs viņos vienlaicīgi vai gandrīz vienlaicīgi ar imaginatīvo izziņu varētu izsaukt arī inspirēto un intuitīvo. Bet nekādā gadījumā to nedrīkst uztvert tā, it kā būtu kāds, kuram imaginatīvās izziņas pakāpe varētu tikt aiztaupīta.

Uz briesmu iemeslu imaginatīvās izziņas laikā jau ir norādīts manā rakstā "Kā sasniedz augstāko pasaulu atziņas?". Pamatojums ir tāds, ka cilvēks, ieejot šajā pasaulē, zināmā mērā zaudē pamatu zem kājām. Kas dod stingrību fiziskajai pasaulei, tas viņam iesākumā šķiet pilnīgi pazūdam. Ja fiziskajā pasaulē kaut ko uztver, tad jautā sev: no kurienes nāk šī uztvere? Parasti to dara neapzināti. Bet tieši "neapzināti" katram arī ir skaidrs, ka uztveres cēlonis ir priekšmeti "ārā telpā". Krāsas, toņi, smaržas nāk no ārējiem priekšmetiem. Nekur neredz brīvi plīvojošas krāsas, nedzird skaņas tā, ka nevarētu apzināties, kuriem priekšmetiem šīs krāsas kā īpašības ir "pieķērušas", no kuriem priekšmetiem izceļas skaņas. Šī apziņa, ka tas ceļas no priekšmetiem un būtnēm, fiziskajām uztverēm un līdz ar to arī cilvēkam dod stingrību un drošu atbalstu. Ja kādam ir uztveres bez ārēja cēloņa, tad runā par anormāliem, slimīgiem stāvokļiem. Šādas bezcēloņa uztveres sauc par ilūzijām, halucinācijām, vīzijām.

Nu, iesākumā apskatot pilnīgi ārēji, visa imaginatīvā pasaule sastāv no šādām halucinācijām, vīzijām un ilūzijām. Grāmatā "Kā sasniedz augstāko pasaulu atziņas?" ir parādīts, kā ar slepenskološanos šādas vīzijas utt. tiek izsauktas mākslīgi. Pievēršot apziņu kādai sēklai vai atmirstošam augam dvēseles priekšā tiek uzburti zināmi tēli, kas iesākumā nav nekas vairāk kā halucinācijas. "Liesmu rašanās", par ko tur tika teikts, ka tā var parādīties dvēselē apskatot augu vai tamlīdzīgi, kas pēc kāda laika var pavisam atraisīties no paša auga, ārēji aplūkojot, ir pielīdzināma halucinācijai. Un tā tas slepenskološanās ceļā turpinās vēl tālāk, kad ieiet imaginatīvajā pasaulē. Tas, par ko bija pierasts, ka tas nāk no lietām "ārā telpā" vai pieder tām kā īpašība, krāsas, skaņas, smaržas, utt., tagad piepilda telpu brīvi peldošā veidā. Uztveres atraisās no jebkurām ārējām lietām un brīvi plīvo telpā vai lidinās tur apkārt. Un turklāt tu pats zini pilnīgi droši, ka tās nav lietas, kas ir tavā priekšā, kas to ir radījušas, ka to drīzāk esi izsaucis tu "pats". Tā nonāk līdz tam, ka sāk šķīst, ka ir "zaudēts pamats zem kājām". Parastajā dzīvē fiziskajā pasaulē tieši no tā ir jāpiesargās, lai nerastos priekšstati, kas neizceļas no lietām, kuriem, tā sacīt, "nav ne iemesla, ne pamata". Bet imaginatīvās izziņas izsaukšanai tieši tas ir galvenais, lai iesākumā būtu krāsas, skaņas, smaržas utt., kas pilnīgi atraisīti no jebkurām lietām "brīvi plīvotu telpā".

Tagad nākamās imaginatīvās izziņas pakāpes uzdevums ir atrast jaunu "pamatu un atbalstu" priekšstatiem, kuriem vairs nav "saimnieka". Un tam ir jānotiek tajā citā pasaulē, kurai tagad ir jāpaveras. Jaunas lietas un būtnes pārņem šos priekšstatus. Fiziskajā pasaulē, piemēram, zilā krāsa "turas" pie rudzupuķes. Imaginatīvajā pasaulē tā arī nedrīkst palikt "brīvi plīvojoša" apkārt. Tā it kā ieplūst kādā būtnē, būtībā, un, ja iepriekš bija bezsaimnieka, tad tagad kļūst par kādas būtnes izpausmi. Kaut kas caur to it kā runā ar novērotāju, ko viņš gan var uztvert tikai imaginatīvajā pasaulē. Un tā "brīvi plīvojošie" priekšstati savācas ap noteiktiem centriem. Un cilvēks apzinās, ka caur viņiem ar mums runā būtnes. Un kā fiziskajā pasaulē ir ķermeniskas lietas un būtnes, pie kurām "turas klāt" vai no kurām ceļas krāsas, smaržas un skaņas, utt., tā tagad caur tām ar mums runā "garīgās būtnes". Un šīs "garīgās būtnes"

patiešām vienmēr tur ir; tās nemitīgi rosās ap cilvēku. Bet tās nevar viņam atklāties, ja viņš tam nedod iespēju. Un šādu iespēju viņš var dot tikai tā, ka izsauc sevī spējas ļaut savā dvēselē rasties skaņām, krāsām, utt. arī tad, kad tās neizraisa neviens fizisks priekšmets.

Pavisam citādi ir “garīgie fakti un būtnes” nekā fiziskās pasaules lietas un būtnes. Nav nemaz viegli parastajā valodā izteikt to, kas kaut tuvināti raksturotu šo atšķirību. Varbūt šai lietai var piekļūt vistuvāk, ja saka: imaginatīvajā pasaulē viss runā ar cilvēku tā, it kā tas būtu nepastarpināti intelīgents, kamēr fiziskajā pasaulē intelīgences var atklāties tikai pa apkārtceļu caur fizisko ķermeniskumu. Tieši tas veido imaginatīvās pasaules kustīgumu un brīvību, ka trūkst ārējo lietu starpniecības, ka garīgais var izpausties pavisam nepastarpināti brīvi plīvojošajās skaņās, krāsās, utt.

Iemesls briesmām, kas draud cilvēkam no šīs pasaules, ir tas, ka viņš uztver šo “garīgo būtņu” izpausmes, bet neuztver pašas būtnes. Proti, tā tas ir tikmēr, kamēr viņš paliek tikai imaginatīvajā pasaulē un nepakāpjas nekur augstāk. Tikai inspirācija un intuīcija viņu pakāpeniski aizved līdz šīm būtnēm pašām. – Bet, ja slepenskolotājs gribētu tās atmodināt pārāgri, neievadot mācekli pamatīgi imaginatīvajā jomā, tad augstākā pasaule paliktu tikai kā ēnaina un shematiska esamība. Visa brīnišķīgā tēlu pārpilnība, kurā tai būtu jāatklājas, tad būtu zudusi, ja cilvēks tur patiešām nonāktu. – Šis fakts ir iemesls, kādēļ slepenmāceklim ir nepieciešams “vadonis” vai “guru”, kā to sauc slepenzinātnē.

Māceklim imaginatīvā pasaule iesākumā ir tikai “tēlu, bilžu pasaule”, par kuru viņš bieži nezina, ko tā izsaka. Bet slepenskolotājs zina, uz kurām lietām un būtnēm šie tēli vēl augstākā pasaulē attiecas. Ja māceklis viņam uzticas, tad zina, ka vēlāk viņam atklāsies kopsakarības, kuras viņš pagaidām vēl neizprot. Fiziskajā pasaulē priekšmeti telpā paši bija vadoņi. Viņš spēja pats pārbaudīt savu priekšstatu pareizību. Ķermeniska realitāte ir tā “klints”, pret kuru ir jāsašķīst visām halucinācijām un ilūzijām. Šī klints pazūd kā bezdibenī, kad ieiet imaginatīvajā pasaulē. Un tādēļ šis “klints” vietā ir jāstājas kam citam – “vadonim”. Ar to, ko viņš spēj piedāvāt māceklim, tam ir jāspēj sajust šīs jaunās pasaules realitāti. No tā var novērtēt, cik lielai jābūt uzticībai vadonim jebkurā slepenskološanās ceļā, ja tas tiešām ir šī vārda vērts. Tikko skolotājam vairs nevar ticēt, šajā augstākajā pasaulē notiek tā, kā būtu fiziskajā pasaulē, ja pēkšņi tiktu atņemts viss, uz kā balstījās tava ticība savu uztveru realitātei.

Bez šī fakta ir vēl otrs, kas var novest cilvēku apjukumā, ja viņš dodas imaginatīvajā pasaulē bez vadības. Proti, slepenmāceklis no visām garīgajām būtībām pirmām kārtām mācās iepazīt pats sevi. Fiziskajā dzīvē cilvēkam ir jūtas, alkas, vēlmes, kaislības, priekšstati utt. Tās gan visas izraisa ārējās pasaules lietas un būtnes, bet cilvēks zina ļoti precīzi, ka tās veido viņa iekšējo pasauli, un viņš atšķir to, kas norisinās viņa dvēselē, no ār pasaules priekšmetiem. Tikko ir pamodināta imaginatīvā maņa, pilnīgi izzūd šīs atšķiršanas vieglums. Viņa paša jūtas, priekšstati, kaislības utt. burtiski iziet no viņa ārā, pieņem veidolu, krāsu un skaņu. Tad viņš stāv tām pretī kā fiziskajā pasaulē stāvētu pilnīgi svešu priekšmetu un būtņu priekšā. Un, ka apjukums var būt pilnīgs, var apjēgt, ja atceras, kas bija teikts nodaļā “Par dažām iesvētīšanas sekām” grāmatā “Kā sasniedz augstāko pasauli atziņas?”. Tur nav attēlots nekas cits, kā veids, kā novērotājam parādās imaginatīvā pasaule. Proti, tajā viss parādās apgriezti, kā spoguļattēlā. Kas izplūst no cilvēka, šķiet tāds, it kā tuvotos no ārpusē. Vēlme, kuru viņš lolo,

pārveidojas savā tēlā, piemēram, fantastiska izskata dzīvniekā vai arī cilvēkam līdzīgā būtnē. Viņam šķiet, ka tas viss metas virsū, uzbrūk viņam vai arī mudina šo vai to darīt. Tā var gadīties, ka cilvēkam šķiet, ka viņu ielenc un apvij pilnīgi fantastiska, bieži pievilcīga un pavedinoša, bet bieži arī šausminoša pasaule. Patiesībā tā nav nekas cits, kā viņa *paša* domas, vēlmes un kaislības, kas ir pārveidotas tēlos. – Tie būtu lieli maldi, ja kāds iedomātos, ka šīs tēlos pārveidotās patības atšķiršana no patiesās garīgās pasaules ir viegla. Iesākumā māceklim ir tieši neiespējami tiešām šo atšķiršanu īstenot. Jo tieši tas pats tēls var tikpat labi celties no kādas garīgas būtnes, kas runā ar cilvēku, kā no paša dvēseles iekšienes. Un ja cilvēks pārsteidzas tieši ar šo, tad pakļauj sevi riskam, ka neiemācīsies kārtīgi atšķirt šīs abas lietas vienu no otras. Tādēļ te ir ieteicama vislielākā piesardzība. – Vēl lielāks apjukums kļūs tādēļ, ka paša dvēseles vēlmes un alkas ietērpjas tēlos, kam ir tieši pretējs raksturs tam, kas tās patiešām ir. Pieņemsim, piemēram, ka *iedomība* ietērpjas tēlā šādā veidā. Tā var parādīties kā piemīlīgs tēls, kas sola visbrīnumainākās lietas, ja izpildīs to, ko tā iesaka. Šīs norādes šķiet esam pat ļoti labas, sasniegt cenšanās vērtas; bet ja tām seko, tad iegāžas morālā vai citā samaitātībā. Un otrādi, laba dvēseles īpašība var aizsegties nesimpātiskā ietērpā. Tikai patiesam zinātajam ir iespējams to atšķirt, un tikai personība, kurai vispār nevar likt svārstīties attiecībā uz vienīgo pareizo mērķi, ir droša attiecībā pret paša dvēseles tēlu pavedinošajām mākslām. – Visu to ņemot vērā, būs jāpiekrīt, cik nepieciešama ir skolotāja vadība, kurš ar drošu izjūtu pievērs mācekļa uzmanību tam, kas šajā jomā ir māņi, un kas ir patiesība. Bet nevajag iedomāties, ka šim skolotājam vienmēr ir jāstāv mācekļa sardzē. Ne jau par atrašanos vienā telpā ar skolotāju ir tas, kas ir galvenais slepenmāceklim. Protams, ir mirklī, kad šāda telpiska kopā esamība ir vēlama, un ir arī tādi, kad tā ir pilnīgi nepieciešama. Bet no otras puses slepenskolotājs atradīs līdzekļus, lai nezaudētu saikni ar mācekli, kaut arī telpiskā attālumā. Un tam vēl pievienojas tas, ka dažas lietas, kas norisinās starp skolotāju un mācekli šajā jomā esot kopā, bieži var turpināt iedarboties mēnešiem, varbūt pat gadiem ilgi. Bet ir viena lieta, kas noteikti pārrauj nepieciešamo saikni starp skolotāju un mācekli. Tas iestājas, ja pēdējais zaudē uzticību pirmajam. – Un īpaši slikti ir, ja šī uzticēšanās saite pārtrūkst, pirms mācekļis ir iemācījies atšķirt paša dvēseles atspoguļojumus no patiesās realitātes.

Tagad varbūt varētu teikt: jā, ja jau šādā veidā iestājas tāda saistība ar skolotāju, tad jau slepenmācekļis zaudē jebkuru brīvību un patstāvību – viņš, tā sacīt, nodod sevi skolotāja rokās. Tomēr tieši tas patiesībā tā vispār nav. Protams, ir atšķirības attiecībā uz atkarību no skolotāja dažādās okultās skološanās metodēs. Šī atkarība var būt nepieciešama lielāka vai mazāka. Tā ir salīdzinoši vislielākā tajās metodēs, kurām seko Oriēta okultisti un kuras kā savējās viņi māca arī mūsdienās. Jau daudz mazākā mērā šī atkarība no kāda cilvēka pastāv tā saucamajā kristīgajā iesvētīšanā. Un tā faktiski pilnīgi atkrīt tajā izziņas ceļā, kuru kopš četrpadsmitā gadsimta tiek sniegta tā saucamajās rožkrustiešu (rozenkreiceru) slepenskolās. Tajās skolotājs gan nedrīkst pazust pavisam, jo tas ir neiespējami. Bet patiešām izzūd jebkura atkarība no viņa. Kā tas ir iespējams, to varēs saprast šī attēlojuma turpinājumā. Tur tiks burtiski precīzi attēlots, ar ko atšķiras šie trīs “izziņas ceļi”: orientālais, kristīgais un rožkrustiešu. Pēdējā vispār neparādās nekāds tāds, kas modernajam cilvēkam kaut kā varētu traucēt viņa brīvības sajūtā. Turpinājumā tiks arī attēlots, kā viena vai otra persona kā slepenmācekļis var nonākt līdz tam, lai arī mūsdienās, modernajā Eiropā neietu

rožkrustiešu ceļu, bet izvēlētos orientālo vai senāko kristīgo, kaut arī rožkrustiešu ceļš patlaban ir visdabiskākais. Tas, kā būs redzams tālākajā, nekādā gadījumā nav nekristīgs. Cilvēks var pa to iet, neapdraudot savu kristietību, un pa to var iet arī cilvēks, kurš piedēvē sev moderno zinātnisko pasaules uzskatu visaugstākajā mērā.

Bet vēl kaut kas varētu prasīties pēc izskaidrojuma. Varētu vilināt doma pajautāt, vai slepenmāceklis nevarētu iztikt bez tā, ka jāiet cauri paša dvēseles atspoguļojumiem. Ja tas tā notiktu, tad viņš nekad nenonāktu līdz tik paša ilgotajai spējai patstāvīgi atšķirt. Jo nekas cits uzskatāmāk neparāda imaginatīvās pasaules savdabīgo dabu, kā paša dvēseles apskats. Cilvēks taču iesākumā pazīst savas dvēseles iekšējo dzīvi no vienas puses. Viņš ir pats tajā iesaistīts. Un tieši to slepenmāceklim ir jāmācās: apskatīt lietas ne tikai no ārpuses, bet apskatīt *tās* tā, it kā viņš būtu tajās visās iekšā. Kad viņam kā kaut kas svešs nāk pretī paša domu pasaule, tad tā viņš iemācās kādu lietu, ko jau pazīst no vienas puses, iepazīt arī no otras puses. Viņam zināmā mērā pašam ir jākļūst par šādas izziņas pirmo piemēru. No fiziskās pasaules puses cilvēks ir pieradis pie pavisam kā cita. Tur viņš visas lietas vienmēr apskata tikai no ārpuses, bet pats sevi pārdzīvo tikai iekšēji. Viņš, kamēr paliek tikai fiziskajā pasaulē, nekad nevar ieskatīties aiz lietu virspuses. Un viņš arī nekad nevar iziet ārā no sevis, it "izlīst pats no savas ādas", lai novērotu sevi no ārpuses. Pēdējais burtiski ir viņa pirmais pienākums slepenskološanās gaitā, un ar tā palīdzību viņš tad mācās ieskatīties aiz virskārtas arī ārējiem faktiem un būtņēm.

INSPIRĀCIJA

No *imaginācijas* attēlojuma ir kļuvis skaidrs, kā caur to slepenmāceklis pamet ārējo juteklisko pārdzīvojumu drošo pamatu. Vēl daudz lielākā pakāpē tas notiek inspirācijas gadījumā. Tajā priekšstatu pamatā ir vēl daudz mazāk no tā, ko varētu apzīmēt kā *ārēju ierosinātāju*. Te cilvēkam ir jāatrod pašam sevī spēks, kas viņam dod iespēju par kaut ko veidot priekšstatu. Viņam ir jāklūst iekšēji darbīgam vēl daudz lielākā mērā, nekā tas ir ārējās izziņas gadījumā. Tajā viņš tieši nododas ārējiem iespaidiem, un tie viņam ir cēlonis priekšstatiem. Inspirācijā šī nodošanās atkrīt. Acis vairs nepiegādā nekādas krāsas, nav vairs ausu, kas piegādātu skaņas, utt. Visam priekšstatu saturam zināmā mērā ir jātiek radītam ar paša darbību, tātad tīri garīgi-dvēseliskās norisēs. Un tajā, ko cilvēks rada savā iekšējā darbībā, ir jāatspoguļojas augstākās reālās pasaules atklāsmei. Šādā augstākās izziņas pasaules aprakstā šķiet parādāmies savdabīga pretruna. Cilvēkam noteiktā veidā ir jābūt savu priekšstatu radītājam; un tomēr šie priekšstati, pats par sevi saprotams, nedrīkst būt viņa radīti; caur tiem augstākās pasaules norisēm ir jāizpaužas tāpat, kā caur acu, ausu, utt. uztverēm izpaužas zemākās pasaules norises. Bet tā tieši ir pretruna, kurai šī izziņas veida attēlojumā ir jābūt. Jo tas ir tieši tas, ko slepenmāceklim ceļā uz inspirāciju ir jāapgūst, lai viņš pa savas iekšējās darbības ceļu radītu kaut ko, uz ko parastajā dzīvē viņš tiek piespiests no ārpuses. – Kāpēc parastajā dzīvē priekšstati nerit patstāvīgi? Jo cilvēkam savos priekšstatos ir jāorientējas pēc ārējiem priekšmetiem. Jebkura “Es” patvaļa atkrīt, jo priekšmeti saka: mēs esam tādi un tādi. Tur priekšmeti nosaka, kā tos ir jāstādās priekšā, “Es” tur neko nevar noteikt. Kurš negrib sekot priekšmetiem, tam priekšstati ir nepareizi; un tāds drīz vien sapratīs, cik maz ar to pasaulē var tik galā. Šo cilvēka nepieciešamo izturēšanos izziņā pret ārpasaules lietām var apzīmēt ar vārdu “nesavtīgs”. Cilvēkam pret lietām ir jāizturas nesavtīgi. Un ārpasaule ir viņa skolmeistars šajā nesavtīgumā. Tā atņem viņam visas ilūzijas, visas fantāzijas, visus nelogiskos spriedumus, visu nelietišķo, vienkārši nostādot maņu priekšā pareizu bildi.

Ja cilvēks grib sagatavoties inspirācijai, viņam iekšēji jānonāk līdz tam, lai iegūtu šo nesavtību, kaut ārēji neviens un nekas uz to nespiež. Viņam ir jāiemācās *radīt* iekšēji, tomēr tā, lai viņa “Es” šajā radīšanā nespēlētu ne mazāko patvaļīgo lomu. Grūtības, kādas parādās, lai izcīnītu šādu nesavtību, kļūst jo skaidrāk redzamas, jo labāk ņem vērā, kādi dvēseles spēki īpaši jāņem vērā inspirācijai. – Ir atšķirami trīs dvēseliskās dzīves galvenie spēki: priekšstatīšanās, jušana un griba. Parastajā maņu izziņā priekšstatus ierosina ārējie priekšmeti. Un caur šiem ārēji ierosinātajiem priekšstatiem arī jušana un griba iegūst savus noteiktos virzienus. Cilvēks redz, piemēram, kādu priekšmetu; tas viņam sagādā prieku, tā rezultātā viņš iekāro atbilstošo lietu. Prieks ir sajūtās; caur to tiek ierosināta griba, kā pati jušana ieguva savu veidolu no priekšstatīšanās. Bet pamats priekšstatam, jušanai un gribēšanai ir ārējais priekšmets. – Cits gadījums varētu būt šāds. Cilvēks kaut ko piedzīvo, kādu notikumu. Tas viņu nobiedē. Viņš skrien prom no notikuma vietas. Arī te visa pamats ir ārējās norises; tās nonāk uztverē caur maņām, kļūst par priekšstatiem, iestājas baiļu sajūta; un griba – kas īstenojas aizbēgšanā – ir sekas. Inspirācijā ārēja priekšmeta šajā formā nav, tas atkrīt. Maņu kādai uztverei nav aktuālas. Tātad tās nevar būt priekšstatu izraisītājas. No šīs puses nenotiek arī nekāda ietekme uz jušanu un gribēšanu. – Bet tieši šīs abas ir tās, no kurām

kā no mātes augsnes inspirācijā iekšēji paceļas, it kā izaug priekšstati. Un izaugs patiesi priekšstati, ja mātes augsne ir veselīga, maldi un māņu tēli, ja tā ir neveselīga.

Tikpat droši kā inspirācijas, kas izceļas no veselīgas jušanas un gribēšanas, var būt augstākās pasaules atklāsmes, tikpat droši no haotiskas, tukšas jušanas un gribēšanas izceļas maldi, māņi un tukšas fantāzijas par augstāko pasauli.

Tādēļ slepenmācības uzdevums ir parādīt cilvēkam līdzekļus, kas dara viņu spējīgu padarīt savas sajūtas un savus gribas impulsus veselīgi-auglīgus inspirācijai. Kā visās slepenskološanās lietās arī te ir darīšana ar *intīmu* dvēseles dzīves regulēšanu un veidošanu. Vispirms ir jāapgūst zināmas sajūtas, kuras parastajā dzīvē pazīst ļoti mazā mērā. Iezīmēsim dažas no šīm sajūtām. Pie svarīgākajām pieder augstāka jūtība pret “patiesi” un “nepatiesi”, pret “pareizi” un “nepareizi”. Protams, ka arī parastajam cilvēkam ir līdzīgas sajūtas. Bet slepenmāceklim tā ir jābūt izveidotām daudz augstākā mērā. Pieņemsim, kādam gadās loģiska kļūda: kāds cits šo kļūdu pamana un izlabo. Ievērojiet skaidri, cik liela ir sprieduma, saprāta daļa šādā izlabošanā, un cik maz ir *prieka* sajūtas par pareizo un *nepatikas* pret nepareizo. Bet nekādā gadījuma netiek apgalvots, ka patikas un atbilstoši nepatikas nebūtu nemaz. Bet *pakāpe*, kādā šīs sajūtas parādās parastajā dzīvē, slepenskološanā ir jākāpina neierobežoti. Slepenmāceklim ļoti sistemātiski ir jāpievērš uzmanība savai dvēseles dzīvei: un viņam ir jānonāk līdz tam, ka loģiski nepareizais viņam kļūst par tādu *sāpju* avotu, kas nemaz neatpaliek no fiziskām sāpēm; un otrādi – “pareizajam” viņam ir jāsapņo paties prieks vai patika. Tātad, kur kāds cits iekustina tikai savu sapratni, savus spriedumus, tur slepenmāceklim ir jāiemācās izdzīvot veselu virkni sajūtu no sāpēm līdz entuziasmam, no sāpīga sasprindzinājuma līdz aizraujošam atrisinājumam patiesības sasniegšanā. Jā, viņam jāiemācās sajūst gandrīz naidu pret to, ko “normāls” cilvēks izjūt tikai kā prozaiski-aukstu “nepareizi”; viņam sevī pret patiesību ir jāattīsta *mīlestība*, kam ir pavisam personīgs raksturs; tik personīgs, kā mīlošais izjūt pret savu iemīļoto. – Protams, ka arī mūsu “izglītoto ļaužu” aprindās bieži tiek runāts par “mīlestību uz patiesību”; tomēr tas, ko ar to domā, nav pat salīdzināms ar to, ko ir jāpaveic slepenmāceklim klusā, iekšējā dvēseles darbā šajā virzienā. Viņam ir pacietīgi vienmēr atkal izmēģinājuma veidā jāizceļ sev priekšā šis vai tas “paties”, vai šis vai tas “aplams, neīsts”; un jānododas šai lietai tā, lai skolotu ne tikai savu spriestspēju, kas sausi *atšķir* starp “paties” un “nepaties”, bet gan lai iegūtu pret visu to ļoti personīgu attieksmi. Ir pilnīgi pareizi, ka cilvēks šādas skološanās iesākumā var iekrist tajā, ko var saukt par “pārjūtīgumu”. Nepareizs spriedums, ko viņš izdzird savā apkārtnē, nekoncekvenca, utt. var viņam sagādāt gandrīz nepanesamas sāpes. – Tādēļ skolojoties tas ir jāņem vērā. Jo, ja tas nenotiktu: no tā varētu rasties lieli draudi mācekļa dvēseliskajam līdzsvaram. Ja skatās uz to, lai raksturs paliktu stingrs, tad dvēselē var norisināties vētras, un cilvēkam tomēr ir spēks dzīvot ar ār pasauli harmoniskā mierā, neko neizrādot. Jebkurā gadījumā ir kļūda, ja slepenmāceklis tiek novests tādā pretstatā ār pasaulei, ka tā viņam sāk šķist nepanesama vai pat gribas no tās aizbēgt. Augstāko sajūtu pasaule nedrīkst attīstīties uz samērīgas darbošanās uz dzīves ār pasaulē rēķina; tādēļ iekšējai sajūtu dzīves paaugstināšanai līdzās jānāk atbilstošai pretošanās spēku stiprināšanai pret ārējiem iespaidiem. Tādēļ praktiskā slepenskološanās cilvēkam nekad neiesaka uzsākt iepriekš minētos vingrinājumus savas sajūtu pasaules skološanai, vienlaikus nesākot attīstīties arī tajā virzienā, lai iegūtu sapratni par to, kādu tolerances izjūtu no cilvēka prasa dzīve. Viņam

ir jāspēj *vienlaikus* izjust dzīvas sāpes, ja, piemēram, kāds cilvēks izsaka nepareizus spriedumus, un tomēr palikt tolerantam pret šo cilvēku, jo dvēselē vienlaikus ir dzīva doma: tam cilvēkam *ir* tā jāspriež, un ar viņa spriedumu ir jārēķinās kā ar *faktu*. – Pareizi gan ir tas, ka slepenzinātnieka iekšējā dzīve arvien vairāk un vairāk tiek pārveidota par dubultdzīvi. Viņa dvēselē svētceļojumos pa dzīvi norisināsies arvien bagātīgākas norises, arvien patstāvīgāka pret to, ko sniedz ārējā pasaule, kļūs otra pasaule. Bet tieši šī dubultā dzīve kļūst visauglīgākā īstajai dzīves praksei. Kas līdz ar to iestājas, ir apķērība spriedumos, trāpīgums attiecībā uz lēmumiem. Kur tam, kurš ir tālu no šādas skološanās, ir ilgi jāpārdomā, jāmetājas starp lēmumu un neziņu, bezpalīdzību, tur slepenzinātnieks spēj ātri pārskatīt dzīves situāciju, ātri atklāt parastajam skatījumam slēptas likumsakarības, utt. Viņam bieži tad ir nepieciešama liela pacietība, lai iekļautos tajā lēnajā veidā, kā kāds cits to spēj apjēgt, kamēr viņam šī apjēgšana ir notikusi bultas ātrumā.

Līdz šim gan ir runāts tikai par īpašībām, kādas ir jāiegūst sajūtu dzīvei, lai inspirācija varētu iestāties pareizajā veidā. Cits jautājums ir: kā sajūtas kļūst auglīgas, lai no tām dzimtu īsti, inspirāciju pasaulei piederīgi priekšstati? Ja grib saprast, kādu atbildi uz šo jautājumu var sniegt slepenzinātne, tad vispirms ir jāiepazīstas ar faktu, ka cilvēka dvēseliskajā dzīvē vienmēr ir zināms krājums jūtu, kuras pārsniedz to, kas tiek ierosināts *jutekliskās* (maņu) uztverēs. Cilvēks savā ziņā jūt vairāk, nekā ir tas, uz ko piespiež lietas. Tikai parastajā dzīvē šī pārpilnība tiek pielietota tādā virzienā, kuram slepenskološanās laikā ir jātiek pārveidotam citā. Ņemsim, piemēram, baiļu vai šausmu sajūtas. Viegli var noskaidrot, ka daudzos gadījumos izbīlis vai bailes ir lielākas, nekā tās būtu, ja būtu pilnīgi atbilstošas ārējai norisei. Iedomājieties: slepenmāceklis enerģiski strādā ar sevi, lai nevienā gadījumā, kas varētu notikt, viņam nerastos lielākas bailes vai izbīlis, nekā tas ir attaisnojams atbilstoši ārējai norisei. Zināms daudzums izbīļa vai baiļu vienmēr tiek radītas izmantojot dvēseles spēku. Šis dvēseles spēks līdz ar to tiešām tiek izniekots tieši tādēļ, ka tiek radītas bailes vai izbīlis. Slepenmāceklis patiešām *ietaupa* šo spēku, ja viņš atsakās no šī izbīļa vai bailēm – un visa cita. Tad šis spēks viņam paliek izmantošanai kam citam. Ja viņš šādas norises atkārtoti bieži, tad no nemitīgi ietaupītajiem dvēseles spēkiem tiek izveidots vesels iekšējs dārgumu krājums, un slepenmāceklis drīz izjutīs, ka no šādiem sajūtu ietaupījumiem viņam izaug dīgli priekšstatiem, kuri izpauž augstākās dzīves atklāsmes. Kaut ko tamlīdzīgu parastajā nozīmē nevar “pierādīt”; var tikai dot norādes slepenmāceklim: dari šo vai to – un gan jau viņš, kad to izpildīs, pats redzēs, ka tas nes īstus augļus.

Neprecīzam tikko attēlotā apskatam varētu viegli šķist, ka te ir pretruna, ka no vienas puses tiek veicināta sajūtu pasaules *bagātināšanās*, kad ar to, kas parasti izsauc tikai saprāta spriedumu, vajadzētu ierosināt patikas, sāpju, utt. sajūtas – un no otras puses tiek runāts tieši par sajūtu *aiztaupīšanu*. Šī pretruna pazūd tūdaļ, tikko apdomā, ka aiztaupītas tiek tās sajūtas, kas tiek ierosinātas caur ārējām maņām. Tieši tas, kas tur tiek aiztaupīts, izrādās bagātinājums attiecībā pret garīgajiem pārdzīvojumiem. Un ir pilnīgi pareizi, ka šādā veidā uztveru pasaulē ietaupītās sajūtas ne tikai atbrīvojas citai jomai, bet arī izrādās *radošas* šajā citā jomā. – Tās rada materiālu priekšstatiem, kuros atklājas garīgā pasaule.

Ar to gan nevarētu tikt īpaši tālu, ja apstātos tikai pie *šādiem ietaupījumiem*, kādi iepriekš tika ieskicēti. Lielākiem panākumiem ir nepieciešams daudz vairāk. Dvēselei ir jādod vēl daudz lielāks krājums sajūtas radošu spēku, nekā tas ir iespējams pa šo ceļu. Piemēram, ir

izmēģinājuma dēļ jāpakļauj sevi zināmiem ārējiem iespaidiem un tad pilnībā atteikties no sajūtām, kādas iestātos tā saucamajā “normālajā” stāvoklī. Piemēram, jāpakļauj sevi kādam notikumam, kurš “normālajā veidā” uztrauktu dvēseli, un tad šo uztraukumu pilnībā nepieļaut. To var darīt tā, ka patiešām pakļauj sevi šādam notikumam vai arī izlīdzas tikai ar priekšstatu. Pēdējais veids auglīgai slepenskološanai pat ir labākais. Tā kā māceklis tiek iesvētīts *imaginācijā*, vai nu pirms sagatavošanās inspirācijai vai vienlaikus ar to, viņam faktiski ir jābūt spējīgam imaginatīvi dvēseliski iztēloties kādu notikumu ar tikpat lielu spēku, it kā tas notiktu patiešām. – Ja nu māceklis ilgā iekšējā darbā vienmēr atkal un atkal pakļauj sevi lietām un norisēm un noliedz sevī rasties atbilstošām “normālām” sajūtām, tad viņa dvēselē tiek radīta augsne inspirācijai. – Tikai kā starppiezīmi šeit pieminēsim, ka tas, kurš apraksta šādu *skološanos inspirācijai*, var pilnībā novērtēt, ja no mūsu tagadējā laika izglītības viedokļa rodas iebildumi pret šādu aprakstu. Un var ne tikai šo vai to iebilst, bet arī viszinīgi pasmaidot sacīt: “Inspirācija taču nevar tikt pedantiski ieaudzināta; tā ir *dabas dāvana ģēnījumiem*.” Jā, protams, no šī laika izglītības viedokļa tas var šķist tiešām komiski, ja tiek daudz runāts par tā izveidošanu, par ko šī izglītība negrib neko zināt; bet šī laika izglītība nemaz neapzinās, cik maz tā pati savu domu gaitas spēj izdomāt līdz galam. Ja kādam šī laika izglītības atzinējam kāds gribētu iestāstīt, ka viņam jātic, ka kāds augsti attīstīts dzīvnieks nav attīstījies pamazām, bet gan radies “pēkšņi”: tas drīz dzirdētu, ka modernā ziņā izglītots cilvēks šādiem “brīnumiem” netic. Kaut kas tāds esot “māņticība”. Bet dvēseliskās dzīves jomā šāds moderni izglītotais cilvēks pilnībā pats savu uzskatu stilā ir krasas māņticības piekritējs. Proti, viņš pat negrib domāt par to, ka kādai pilnīgākai dvēselei arī ir jāattīstās, ka tā nevar parādīties pēkšņi kā dabas dāvana. Ārēji gan šķiet, ka dažs labs ģēnijs piedzimst “no nekā”, neizskaidrojamā veidā; taču tā tas šķiet tikai materiālistiskajai māņticībai; slepenzinātnieks zina, ka ģeniālas dotības, kas vienā dzīvē vienam cilvēkam iedzimst it kā no nekurienes, vienkārši ir sekas tai audzināšanai inspirācijai kādā agrākā šīs zemes dzīvē. – Teorētiskajā jomā materiālistiskā māņticība ir slikta; bet vēl daudz vairāk slikta tā nodara tādā praktiskajā jomā kā šī. Tā kā tiek pieņemts, ka visi nākotnes ģēniji “nokritis no debesīm”, tad neviens nerūpējas par tādām “okultām blēņām” vai “mistiskām fantāzijām”, kas runā par sagatavošanos inspirācijai. Bet līdz ar to materiālistu māņticība aiztur cilvēces patieso progresu. Tā nerūpējas par to, lai tiktu attīstītas cilvēkos snaudošās spējas.

Patiesībā tieši daudzi no tiem, kuri sauc sevi par progresīvajiem un brīvdomātājiem, ir tādi, kas ir ienaidnieki patiesi progresīvai attīstībai. Taču tā ir tikai – kā jau teikts – starppiezīme, kas bija nepieciešama attiecībā uz slepenzinātnes attiecībām ar šī laika izglītību.

Tie dvēseles spēki, kuri ar aprakstīto atteikšanos no “normālām” sajūtām, kā dārgums uzkrājas mācekļa iekšējā pasaulē, protams, arī bez kā cita palīdzības, pārveidotos inspirācijās. Un slepenmāceklis piedzīvotu, kā viņa dvēselē paceļas patiesi priekšstati, kas attēlo pārdzīvojumus augstākās pasaulēs. Tā lieta sāktos ar pašu vienkāršāko pārjuteklisko norišu pieredzi, un palēnām sāktu parādīties komplicētākas un augstākas lietas, ja māceklis turpinātu dzīvot iezīmētajā virzienā. – Patiesībā šāda slepenskološanās būtu ļoti nepraktiska, un tādēļ tā netiek īstenota nekur tur, kur ķeras pie darba nopietni. Proti, ja māceklis vēlētos šādā veidā attīstīt “pats no sevis” *visu*, ko var dot inspirācija: viņš pilnīgi droši nonāktu pie tā, ka pats no sevis “sagudrotu” *visu*, kas, piemēram, arī šeit ir pateikts par cilvēka būtību, par cilvēka dzīvi pēc nāves, par cilvēka dzimuma attīstību un planētām, utt. Bet šādam māceklim

tam būtu nepieciešams neizmērojami ilgs laiks. Tas būtu līdzīgi, kā, ja kāds gribētu pats no sevis atklāt visu ģeometriju, neņemot vērā, ka jau pirms viņa šajā jomā ir strādājuši citi cilvēki. Protams, "teorētiski" kaut kas tāds ir iespējams. Mēģināt to izdarīt praksē, būtu neprāts. Arī slepenzinātne tā nerīkojas, bet ļauj skolotājam nodot tās lietas, kuras inspirēti priekšteči cilvēcei jau ir sasnieguši. Šim mantojumam tagad ir jādod pamatu paša inspirācijai. Tas, kas mūsdienās tiek pasniegts un piedāvāts atbilstošajā literatūrā un lekcijās, utt. slepenzinātnes jomā, tas pilnībā var sniegt šādu pamatu inspirācijai. Ir nodrukātas, piemēram, mācības par dažādajām cilvēka daļām (fiziskais ķermenis, ēteriskais ķermenis, astrālais ķermenis, utt.), atziņas par dzīvi pēc nāves līdz jaunai iemiesošanās reizei, tad, piemēram, viss, kas ir iespiests zem virsraksta "No Akaša-hronikas". Proti, attiecībā pret inspirāciju ir cieši jāatceras, ka tā ir vajadzīga augstāko patiesību atklāšanai un paša piedzīvošanai, bet nevis to saprašanai. Bez inspirācijas nevar vispirms atrast to, kas ir izklāstīts zem virsraksta "No Akaša-hronikas". Bet ja to uzklausa no ziņojumiem, tad to var atzīt arī pavisam parastiem loģiskiem spriedumiem. Nevienam nevajadzētu apgalvot: tur tiek apgalvotas lietas, kuras bez inspirācijas nevarētu loģiski apjēgt. Tās uzskata par neapjēdzamām nevis tādēļ, ka nav inspirēts, bet gan tikai tādēļ, ka negrib to pietiekami pārdomāt. – Tātad, ja šādas patiesības nesaņem paziņotas, tad tās dvēselē ierosina inspirācijas pašas no sava spēka. Tikai ir jāmēģina, ja grib sasniegt šādas uzticamas inspirācijas, šīs zināšanas neuztvert prozaiski un tikai ar saprātu, bet gan ļauties visiem iespējamiem sajūtu pārdzīvojumiem no šādu ideju augstā lidojuma. Un kā gan kāds to nevarētu! Vai jūtas var palikt trulas, kad paveras varenās garīgās norises, kā no Mēness, Saules un Saturna ir attīstījusies Zeme, vai kad rodas izpratne par bezgalīgo cilvēka dabas dziļumu, izzinot viņa ēterisko, astrālo utt. ķermeņus? Gandrīz gribētos teikt: diezgan slikti tādām, kurš šādas domu struktūras spēj uztvert sausi prozaiski. Jo, ja viņš to neizjustu sausi lietišķi, bet gan izdzīvotu ar visu iespējamo jūtu spriedzi un atbrīvojot savas jūtas, visus kāpumus un krīzes, visu progresu un krišanu atpakaļ, visas katastrofas un pareģojumus: tad viņam augsne inspirācijai sagatavotos pati no sevis. Tikai nepieciešamās jūtas pret šādiem ziņojumiem no augstākās pasaules izdodas patiešām atraisīt tikai tad, ja veic tāda veida vingrinājumus, kādi iepriekš tika ieskicēti. Kurš visu savu jūtu spēku pievērs ārēji jutekliskajai maņu uztveru pasaulei, tam stāsti no augstākās pasaules šķiet kā "sausī jēdzieni", "pelēka teorija". Tāds nekad nespēs apjēgt, kādēļ citam paliek silti ap sirdi, kad viņš dzird slepenzinātnes paziņojumus, kamēr pašam "sirds paliek pilnīgi vēsa". Tāds pat varētu sacīt: "Tas viss taču ir tikai saprātam, tas ir intelektuāli; es gribētu kaut ko aizraujošu." Bet tāds neatzīst, ka tā ir viņa vaina, ka sirds paliek auksta.

Daudzi vēl vienmēr par zemu novērtē tā varenumu, kas apslēpti mīt jau tikai ziņojumos no augstākās pasaules. Un saistībā ar to viņi novērtē par zemu arī visus pārējos vingrinājumus un procedūras. Jā, ko tas man līdz, viņi saka, ja citi man stāsta, kā izskatās augstākajās pasaulēs: es gribētu tur ieskatīties pats. Tādiem parasti trūkst pacietības vienmēr atkal un atkal iedziļināties šādos stāstos no augstākajām pasaulēm. Ja viņi to darītu, tad redzētu, kāds aizdedzes spēks piemīt šiem "tikai stāstiem" un kā patiešām tiek ierosināta paša inspirācija, ja uzklausa citu inspirāciju ziņojumus. – Protams, bez šādas "mācīšanās" ir jāveic vēl arī citi vingrinājumi, ja mācekļi grib piedzīvot strauju progresu augstāko pasaulu piedzīvošanā; tomēr nevienam nevajadzētu novērtēt par zemu tieši "mācīšanās" bezgalīgi lielo nozīmi. Un

katrā ziņā nevienam nav cerību, ka viņš ar kaut kādiem vingrinājumiem strauji iekaros augstākās pasaules, ja vienlaikus viņš nepieņems: neatlaidīgi iedziļināties *ziņojumos*, kuros tīri stāstoši aicinātie atklāj norises un būtnes augstākajās pasaulēs. – Līdz ar to, ka tagad šādi ziņojumi parādās literatūrā un lekcijās, utt. un ka tiek dotas arī pirmās norādes par vingrinājumiem, kas ved uz augstāko pasaulu izziņu (piemēram, attēlojums “Kā sasniedz augstāko pasaulu atziņas?” ir šādi pirmie norādījumi), tagad ir iespējams kaut nedaudz uzzināt to, kas agrāk tika atklāts tikai stingri slēgtās slepenskolās. Kā bieži jau ir ticis pieminēts, šāda publicitāte ir saistīta ar mūsu laika apstākļiem un tai ir jānotiek. Bet vienmēr atkal ir jāuzsver arī tas otrs, ka līdz ar to gan tiek atvieglota slepenzināšanu apguve, bet pieredzējuša slepenskolotāja vadība tomēr ar to nav pilnībā aizstājama.

Izziņa caur inspirāciju pie *norīšu* piedzīvošanas neredzamajās pasaulēs, piemēram, kā notiek cilvēka attīstība, Zemes un tās planetāro iemiesojumu gaita; tomēr ja šajās augstākajās pasaulēs vēlas saskatīt ne tikai *norises*, bet arī *būtnes*, tad kā izziņas veidam ir jāiestājas *intuīcijai*. Kas caur šādām būtnēm notiek, to izziņa tēlos caur imagināciju, likumus un attiecības caur inspirāciju; ja grib tikt ar šīm būtnēm pašām, tad nepieciešama intuīcija. – Kā intuīcija iekļaujas imagināciju pasaulē, kā tā to caurauž kā “garīga mūzika” un līdz ar to kļūst par caur intuīciju izziņamo būtņu izpausmes līdzekli, par to vēl tiks runāts. Tad tiks izstāstīts arī par intuīciju pašu. Te norādīsim vēl tikai uz to, ka tam, ko slepenzinātnē apzīmē kā “intuīciju”, nav nekāda sakara ar to, ko tagadnē kā vārdu “intuīcija” izmanto populārajā valodas lietojumā. Tā apzīmē kaut ko vairāk vai mazāk nedrošu pretstatā skaidrai, secīgi iegūtai prāta jeb saprāta izziņai. Slepenzinātnē “intuīcija” nav nekas neskaidrs un nedrošs, bet gan augsts izziņas veids, pilns ar visgaišāko skaidrību un visneapšaubāmāko drošību.

INSPIRĀCIJA UN INTUĪCIJA

Kā imagināciju var saukt par garīgu *skatīšanos*, tā inspirāciju par garīgu *klausīšanos*. Lietojot apzīmējumu “klausīšanās, dzirdēšana” gan ir jābūt pilnīgi skaidram, ka ar to ir domāta uztvere, kas no maņu dzirdes fiziskajā pasaulē ir vēl daudz tālāk, nekā “skatīšanās” imaginatīvajā (astrālajā) pasaulē no skatīšanās ar fiziskajām acīm. Par gaismas un krāsu parādībām minētajā pasaulē var teikt: tās ir tādas, it kā juteklisku priekšmetu mirdzošās virsmas un krāsas atrautos no tiem un atraisīti brīvi lidinātos telpā. Tomēr arī tas ir tikai tuvināts priekšstats. Jo imaginatīvās pasaules telpa nekādā gadījumā nelīdzinās fiziskajai. Tātad, kurš iedomājas, ka redz imaginatīvas krāsu bildes, kad redz brīvi lidinošos krāsu plankumus ar parastu izplatību telpā, tad tie ir maldi. Tomēr šādu krāsu priekšstatu veidošana ir *ceļš* uz imaginatīvo dzīvi. Kurš mēģina iztēloties puķi, un tad savos priekšstatos atstāj malā visu, kas nav krāsu priekšstati, tā, lai dvēseles priekšā paliktu tēls, kas ir it kā no puķes novilkta krāsainā virspuse, tas ar šādiem vingrinājumiem *pakāpeniski* var *nokļūt* līdz imaginācijai. Bilde vai tēls pats vēl nav tāda imaginācija, bet gan vairāk vai mazāk sagatavojoša fantāzijas glezna. Par imagināciju – patiesi astrālu pārdzīvojumu – tas tikai tad, kad ne tikai krāsa ir pilnībā nocelta no maņu iespaida, bet arī trīsdimensionālā telpas izplatība ir pilnīgi izzudusi. Ka tas ir noticis, to var uztvert tikai ar sava veida sajūtu. Aprakstīt šo sajūtu var tikai tā, ka saka, ka sajūta ir nevis, ka tu esi ārpus, bet gan *iekšā* krāsu tēlam, un rodas apziņa, ka tu piedalies tā tapšanā. Ja tādas sajūtas nav, ja tātad šķiet, ka stāvi pretī šai lietai kā jutekliskam krāsu veidojumam, tad darīšana vēl nav ar īstu imagināciju, bet gan ar kaut ko safantazētu. Tomēr ar to nav teikts, ka šādas fantāzijas gleznas būtu pilnīgi nevērtīgas. Proti, tās var būt ēteriski atspulgi – līdzīgi ēnām – no patiesiem astrāliem faktiem. Un kā tādiem tiem slepenzinātniskajā skološanā vienmēr ir zināma vērtība. Tie var veidot tiltu uz patiesiem astrāliem (imaginatīviem) pārdzīvojumiem. – To novērošana gan ietver sevī zināmus draudus tad, ja novērotājs šajā robežapgabalā starp juteklisko un pārjuteklisko pilnā mērā neliek lietā savu saprātu. Tur nedrīkst gaidīt, ka kādam tiks dota vispārēja pazīme, kā šajā robežapgabalā varētu atšķirt ilūzijas, halucinācijas, fantāzijas no realitātes. Tādi vispārēji noteikumi jau būtu ļoti ērti. Bet ērtība ir vārds, kuru slepenmācekļiem būtu jāizsvītro no sava vārdu krājuma. – Var tikai pateikt, ka tas, kurš sājā jomā grib iegūt skaidrību atšķiršanai, par to ir jāpadomā jau parastajā dzīvē fiziskajā pasaulē. Kurš šajā parastajā dzīvē ļoti nerūpējas par to, lai domātu asi un skaidri, tas, paceļoties augstākajās pasaulēs, kritīs par upuri visām iespējamām ilūzijām. Padomājiet tikai, cik daudzus gadījumus šī parastā dzīve sniedz veselīgam spriedumam. Cik bieži tomēr vērojams, ka cilvēki nespēj skaidri saskatīt to, kas ir, bet redz to, pēc kā alkst. Daudzos gadījumos cilvēki kaut kam tic nevis tādēļ, ka ir to izzinājuši, bet gan tādēļ, ka viņiem ir ērti tam ticēt. Vai, kādi maldi rodas, ja lietā neiedziļinās līdz pamatiem, bet gan pārsteidzīgi izveido spriedumu. Visi šie maldīšanās iemesli parastajā dzīvē var pavairoties līdz bezgalībai vēl ar citiem. Kādus trikus ar veselīgu spriedumu izspēlē partijas piederība, kaislības, utt., utt. Ja tamlīdzīgi maldi spriedumos parastajā dzīvē var būt traucējoši un bieži arī liktenīgi: pārjuteklisko pārdzīvojumu veselībai tie sagādā iedomājami lielākos draudus. Ne jau vispārējus noteikumus slepenmāceklis var saņemt kā vadlīniju augstākajās pasaulēs, bet gan tikai norādi darīt visu iespējamo savam veselīgajam spriešanas spēkam, savam brīvam, neatkarīgam spriedumam.

Ja augstāko pasaulu novērotājs reiz zina, kas patiešām ir imaginācija, tad ļoti drīz viņš arī saņem sajūtu, ka astrālās pasaules tēli *nav tikai* tēli (bildes), bet ziņneši no garīgām būtībām. Viņš mācās izzināt, ka imaginatīvās bildes tāpat attiecas uz garīgām vai dvēseliskām būtnēm kā jutekliskās krāsas uz jutekliskām lietām vai būtnēm. Bet viņam vēl būs jāmacās daudzas lietas. Viņam būs jāuztver atšķirība starp krāsu veidojumiem, kuri ir kā necaurspīdīgi, un tādiem, kuri ir pilnīgi caurspīdīgi un iekšēji izgaismoti. Jā, viņš uztvers arī tādus veidojumus, kuri savu krāsu gaismu it kā iekšēji rada vienmēr atkal no jauna, kuri tāpat ir ne tikai pilnīgi caurmirdzēti un caurspīdīgi (transparenti), bet kuri nemitīgi paši uzmirdz. Un viņš vairāk necaurspīdīgos veidojumus attiecinās uz zemākām, caurmirdzētos uz vidējām būtnēm; uzmirdzošās bildes viņam būs ziņneši no augstākām garīgajām būtnēm.

Ja grib sastapt imaginatīvās pasaules patiesību, tad garīgās skatīšanās jēdzienu nedrīkst uztvert pārāk šauri. Jo šajā pasaulē ir ne tikai gaismas un krāsu uztveres, kuras tāpat var salīdzināt ar fiziskās pasaules redzamajiem pārdzīvojumiem, bet ir arī siltuma un aukstuma iespaidi, garšas un smaržas iespaidi, un vēl arī citi imaginatīvo "maņu" pārdzīvojumi, kam fiziskajā pasaulē nekas nelīdzinās. Siltuma un aukstuma iespaidi imaginatīvajā (astrālajā) pasaulē ir dvēselisku un garīgu būtņu gribas un nodomu atklāsmes. Vai šādas būtnes mērķis ir kaut kas labs vai ļauns, tas izpaužas noteiktā siltuma vai aukstuma iedarbībā. Astrālās būtnes var arī "sagaršot" un "saost". – Tikai tas, kas faktiskajām maņām veido toņu un skaņu fiziskumu, *gandrīz* pilnībā iztrūkst patiesi imaginatīvajā pasaulē. Šajā nozīmē tur valda bezskaņu klusums. Toties garīgajos novērojumos progresējošajam atklājas kaut kas pilnīgi cits, ko var salīdzināt ar toņiem un skaņām, mūziku un valodu jutekliskajā pasaulē. Un šis augstākais iestājas tieši tad, ka pilnīgi apklust visa fiziskās pasaules skanēšana un trokšņošana, jā, kad ir apklususi arī vismazākā iekšēji dvēseliskā atbalss šai ārējās pasaules jomai. Tad novērotājam iestājas tas, ko var saukt par imaginatīvo pārdzīvojumu *nozīmes izpratni*. Ja gribas to, kas tad tiek pieredzēts, salīdzināt ar kaut ko fiziskajā pasaulē, tad skaidrojumam varētu pievilkt kaut ko, kā šajā pasaulē nemaz nav. Pamēģiniet iztēloties, ka kāda cilvēka domas un sajūtas varētu uztvert, *nedzirdot* viņa vārdus ar fiziskajām ausīm, tad šāda uztvere būtu salīdzināma ar to nepastarpināto imaginatīvā izpratni, ko apzīmē kā "dzirdēšanu" garīgā nozīmē. "Runājošie" ir krāsu un gaismas iespaidi. Bilžu uzmirdzēšanā un izdzišanā, krāsu pārmaiņās atklājas harmonijas un disharmonijas, kuras atsedz dvēselisko un garīgo būtību sajūtas, priekšstatus un domas. Un kā skaņa fiziskam cilvēkam tiek kāpināta par vārdu, ja tajā ieliek domu, tā garīgās pasaules harmonijas un disharmonijas kāpinās līdz atklāsmēm, kuras pašas ir būtiskas domas. Bet, lai tas notiktu, šajā pasaulē ir "jāpaliek tumšam", lai doma atklātos savā tiešumā. Pārdzīvojums šeit ir tāds: redz atmirstam gaišos krāsu toņus, sarkano, dzelteni un oranžo un uztver, kā augstākā pasaule cauri zaļajam satumst par zilo un violeto; tikmēr sevī izjūt iekšēju gribas enerģijas kāpinājumu. Pārdzīvo pilnīgu brīvību attiecībā uz telpu un laiku; cilvēks jūtas kustībā. Tās ir zināmas līniju formas, veidoli, kurus piedzīvo. Tomēr tos nepiedzīvo tā, it kā redzētu tos savā priekšā uzzīmētus kādā telpā, bet gan tā, it kā nemitīgā kustībā pats ar savu Es sekotu katram līnijas izliekumam, katram veidolam. Jā, sajūta ir, it kā Es būtu zīmētājs un vienlaikus arī materiāls, ar kuru tiek zīmēts. Un katra līnija, katra vietas maiņa vienlaikus ir šī Es pārdzīvojumi. Mācās saprast, ka cilvēks pats ar savu kustīgo Es ir ievīts pasaules radošajos spēkos. Pasaules likumi priekš Es vairs nav nekas ārēji uztverts, bet gan īsts brīnumains saaudums, kura aušanā piedalās. –

Slepenzinātne uzskicē visādus simboliskus zīmējumus un bildes. Ja tie patiešām atbilst faktiem un nav tikai izdomātas figūras, tad to pamatā ir novērotāju iekšējie pārdzīvojumi augstākajās pasaulēs, kuras ir uzlūkotas iepriekš aprakstītajā veidā.

Tā inspirētā pasaule iekļaujas imaginētajā. Kad imaginācijas sāk novērotājam “mēmā valodā” atklāt savu nozīmi, tad imaginatīvajā ataudst inspirācijas pasaule.

No tās pasaules, kurā garīgais novērotājs iekļūst šajā veidā, fiziskā ir izpausme. Kas no šīs fiziskās pasaules ir pieejams maņām un ar tām ierobežotam saprātam, tā ir tikai ārpusē. Minēsim tikai vienu piemēru: augs, kāds tas tiek novērots ar fiziskajām maņām un fizisko saprātu, nav pilnīga auga būtība. Kurš zina tikai fizisko augu, tas zina kaut ko līdzīgu, ko par cilvēku zinātu kāda būtne, kura spētu uztvert tikai vienu cilvēka pirksta nagu, bet kam cilvēks pats uztverei nebūtu pieejams. Bet pirksta naga uzbūve un būtība varētu tikt izprasta tikai tad, ja to izskaidrotu no visas cilvēka būtības. Tā patiesībā augs ir izprotams tikai tad, ja zina to, kas ir tai piederīgs līdzīgi kā visa cilvēka būtība ir piederīga cilvēka vienam nagam. Bet šo augam piederīgo nevar atrast fiziskajā pasaulē. Augam pamatā vispirms ir kaut kas, kas atklājas tikai caur imagināciju astrālajā pasaulē, un tad arī tas, kas caur inspirāciju tiek atklāts garīgajā pasaulē. – Tātad augs kā fiziska būtne ir atklāsme kādai būtībai, kura ir apjēdzama tikai caur imagināciju un inspirāciju.

Tātad novērotājam augstākajās pasaulēs, kā no iepriekš pateiktā kļūst skaidrs, paveras ceļš, kurš sākas fiziskajā pasaulē. Proti, viņš var iesākt no šīs fiziskās pasaules un no tās izpausmēm pacelties uz tām pamatā esošajām augstākajām būtībām. Ja viņš sāk no dzīvnieku valstības, tad var pacelties līdz imaginatīvajai pasaulei; ja viņš iesāk savu ceļu augu pasaulē, tad garīgie novērojumi viņu caur imaginācijām ved uz inspirāciju pasauli. Ja dodas pa šo ceļu, tad ļoti drīz imaginatīvajā un inspirāciju pasaulē atklāj būtības un faktus, kuri fiziskajā pasaulē vispār nemaz neatklājas. Tātad nedrīkst iedomāties, ka šādā veidā iepazīst tikai tās augstāko pasaulu būtības, kuras izpaužas arī fiziskajā pasaulē. Kurš reiz ir iegājis imaginatīvajā pasaulē, tas iepazīst neskaitāmas būtnes un notikumus, par kādiem tikai fiziski novērojošais nevar pat sapņot.

Bet ir arī kāds cits ceļš. Tāds, kurš nesākas fiziskajā pasaulē. Tāds, kurš tieši padara cilvēku gaišredzīgu augstākajās esamības jomās. Daudziem cilvēkiem šis ceļš šķīstu daudz pievilcīgāks nekā iepriekš ieskicētais. Tomēr mūsu dzīves apstākļiem vajadzētu izvēlēties tikai pacelšanos no fiziskās pasaules. Tas piespiež cilvēkam pieņemt atteikšanos, kāda ir nepieciešama, ja viņš vispirms ielūkojas fiziskajā pasaulē un tur apkopo zināšanas un jo īpaši pieredzi. Un tas jebkurā gadījumā ir piemērotākais tagadnes kultūras apstākļiem. Tam otram priekšnosacījums ir iegūt tādas dvēseles īpašības, kādas tagadējos dzīves apstākļos ir ārkārtīgi grūti sasniedzamas. Ja arī attiecīgos rakstos ar visu asumu un skaidrību šādas dvēseles īpašības vienmēr atkal un atkal tiek uzsvērtas: par to pakāpi, kādā tamlīdzīgas īpašības (piemēram, pašizliedzība, nesavtīga mīlestība utt.) ir jāapgūst, ja augstāko pasaulu sasniegšanu negrib sākt no fiziskā stingrā pamata, vairumam cilvēku nav pat pietuvināti pietiekama priekšstata. Un ja kāds tiek pamodināts augstākajās pasaulēs bez atbilstošo dvēseles īpašību nepieciešamās pakāpes, tad sekas ir neizsakāms posts. Bet nedrīkst arī iedomāties, ka sākot no fiziskās pasaules un tās pieredzes, varētu iztikt bez raksturotajām dvēseles īpašībām. Tā iedomāties būtu maldi ar smagām sekām. Bet šāds sākums atļauj šīs

dvēseles īpašības iegūt tādā mērā un galvenokārt tādā formā, kādā tas ir iespējams mūsu tagadējos dzīves apstākļos.

Un ir jāpalūkojas vēl uz kaut ko. Ja ieskicētajā veidā sāk no fiziskās pasaules, tad neskatoties uz pacelšanos augstākajās pasaulēs, tomēr saglabājas dzīvīgs kopsakars ar fizisko pasauli. Tad saglabā pilnu sapratni par visu, kas tajā norisinās, un pilnu sparū tajā darboties. Jā, šī sapratne un šis darbošanās spars tieši pieaug visnoderīgākajā veidā tieši līdz ar augstāko pasauli izziņu. Katrā dzīves jomā, lai cik prozaiski-praktiska tā šķistu, augstāko pasauli zinātājs darbosies noderīgāk, labāk nekā nezinātājs, ja tikai pirmais ir saglabājis dzīvo kopsakaru ar fizisko pasauli.

Bet kurš, nesākot no fiziskās pasaules, tiek pamodināts augstākajās esamības jomās, tas ļoti viegli var atsvešināties no dzīves; viņš kļūst par vientuļnieku, kas stāv savā pasaulē bez izpratnes par to un bez līdzdalības tajā. Ja, nepilnīgi šajā veidā izglītotajiem – bet ne pilnīgi attīstītajiem – bieži pat iestājas tas, ka viņi sāk nievājoši nolūkoties uz fiziskās pasaules pārdzīvojumiem, jūtas pārāk cildeni tai, utt. Tā vietā, lai līdzdalība pasaulē paaugstinātos, tādi kļūst par sevī nocietinātiem, garīgā ziņā savtīgi egoistiskām personām. Kārdinājums uz to patiesi nav mazs. Un tiem, kuri tiecas pēc pacelšanās augstākajās pasaulēs, vajadzētu ar to uzmanīties.

No inspirācijas garīgais novērotājs var pacelties līdz *intuīcijai*. Slepzinātnes izteiksmes veidā šis vārds daudzējādā ziņā nozīmē tieši pretējo tam, kā to bieži izmanto parastajā dzīvē. Tajā runā par intuīciju, ja prātā neskaidri ienāk it kā patiesa ideja, kam trūkst skaidra, jēdzieniska pamatojuma. Tajā vairāk saskata izziņas priekšpakāpi nekā pašu izziņu. Tāda atbilstoša “ideja” – šajā ikdienas jēdziena nozīmē – var kā zibens uzliesmojumā izgaismot kādu lielu patiesību; kā izziņa tā var kalpot tikai tad, ja tiek pamatota ar jēdzieniskiem spriedumiem. Dažkārt kā intuīciju apzīmē arī kaut ko tādu, ko “jūt” kā patiesību, par ko ir pilnīgi pārliecināts, bet ko negrib apgrūtināt ar saprāta spriedumiem. Cilvēki, uzzinājuši par slepzinātniskajām atziņām, diezgan bieži saka: tas man “intuitīvi” vienmēr jau bija skaidrs. No visa tā ir pilnībā jāatsakās, ja grib uztvert te domāto patieso izteicienu “intuīcija” nozīmi. Intuīcija ir, šajā lietojumā, nevis atziņa, kas skaidrībā atpaliek no saprāta atziņām, bet gan tālu pārsniedz tās.

Inspirācijās savu nozīmi izsaka augstāko pasauli pārdzīvojumi. Novērotājs dzīvo šo augstāko pasauli būtņu īpašībās un faktos. Kad viņš, kā iepriekš tika raksturots, ar savu Es seko līnijas gaitai vai veidojuma formai, tad tomēr zina, ka viņš nav iekšā pašā šajā būtnē, bet gan iekšā tās īpašībās un darbos. Jau imaginatīvajā izziņā viņš piedzīvo, ka, piemēram, ir nevis ārpus, bet gan jūtas iekšā krāsu tēlos; bet arī precīzi zina, ka šie krāsu tēli nav patstāvīgas būtnes, bet gan ir šādu būtņu īpašības. Inspirācijā viņš apzinās, ka viņš saplūst ar šādu būtņu darbiem, ar to gribas atklāsmēm; tikai intuīcijā viņš pats sakūst ar būtnēm, kas ir sevī noslēgtas. Tas var notikt pareizā nozīmē tikai, ja šī sakušana notiek nevis izdzēšot, bet gan pilnībā saglabājot viņa paša īsteno būtību. Jebkura “sevis pazaudēšana” kādā svešā būtnē ir nelaime, ļaunums. Tādēļ tikai tāds Es, kurš ir nostiprināts sevī augstā pakāpē, var bez kaitējuma ienirt citā būtnē. – Intuitīvi kaut kas ir uztverts tikai tad, ja pret šo “kaut ko” rodas sajūta: tajā izpaužas būtnes, kas pēc sava veidola un savas noslēgtības ir tāda pati kā paša Es. Kurš apskata kādu akmeni tikai ar maņām un mēģina tā īpatnības apjēgt ar saprātu – un

parastajiem zinātniskajiem palīglīdzekļiem – tas iepazīst tikai akmens ārpusi. Kā garīgs novērotājs viņš dodas tālāk uz imaginatīvo un inspirēto izziņu. Ja viņš dzīvo pēdējā, tad var nonākt līdz tālākai sajūtai. Šo sajūtu varētu raksturot ar sekojoša veida salīdzinājumu. Iedomājieties, ka redzat cilvēku uz ielas. Iesākumā tas atstāj uz novērotāju tikai tādu paviršu, gaistošu iespaidu. Vēlāk viņu iepazīst tuvāk; un var pienākt mirklis, kad tā sadraudzējas ar viņu, ka atveras dvēsele dvēselei. Ar to pārdzīvojumu, kāds rodas, kad tā krīt dvēseles aizsegi un Es nostājas pretī otram Es, ir salīdzināms tas, kad garīgam novērotājam akmens šķiet tikai kā ārēja atklāsme un viņš dodas tālāk līdz kaut kam, kam pieder akmens, kā viens pirksta nags pieder cilvēka ķermenim, un tas izdzīvo kā “Es”, kāds ir arī paša Es.

Tikai intuīcijā ir tas izziņas veids, caur kuru cilvēks sasniedz, ka viņu ieved būtņu “iekšienē”. Pārrunājot inspirāciju, tika minētas dažas lietas par pārveidošanos, kādu ir jāpiederz garīgā novērotāja iekšējam dvēseles veidojumam, ja viņš grib tikt līdz šai izziņas formai. Tika teikts, piemēram, ka nepareizs spriedums nedrīkst uzrunāt tikai saprātu, bet arī sajūtas, ka tam ir jāsaģādā ciešanas, sāpes. Un novērotājam šādi iekšēji pārdzīvojumi ir jāveido sistemātiski. Bet kamēr šīs sāpes ceļas no Es simpātijām un antipātijām, no to līdzdalības, tikmēr nevar runāt par tā sasniegtu sagatavošanos inspirācijai. Tāds cilvēka dabas aizskārums vēl ir tālu, ļoti tālu no iekšējas līdzdalības, kādu ir jāizjūt Es-am pret tīru patiesību – kā patiesību – ja tas grib sasniegt minēto mērķi. Nevar vien pietiekami asi uzsvērt, ka faktiski vispirms ir pilnīgi jāapklust visām tām intereses formām, kas izdzīvo parastajā dzīvē kā patika un nepatika pret patiesību un maldiem, un tad ir jāiestājas pavisam citam intereses veidam, bez jebkādas savtības un egoisma, ja kaut kam ir jānotiek izziņa caur inspirāciju. Bet šī viena iekšējās dvēseles dzīves īpašība ir tikai viens no līdzekļiem, lai sagatavotos inspirācijai. Ir neskaitāms daudzums citu, kam ir jāpievienojas šai vienai. Un jo vairāk garīgais novērotājs smalki izstrādā to, kas viņam kalpo jau inspirācijai, jo vairāk viņš spēj pietuvoties intuīcijai. Par likumsakarīgajiem norādījumiem, kādus slepenzinātne sniedz intuīcijai, vēl būs runa nākamajos rakstos.

NO MARIJAS ŠTEINERES PĒCVĀRDA

(1931)

Rūdolfš Šteiners ņeit līdz galam nenovesto domu gaitu ir turpinājis citos darbos. Kā sava veida turpinājumu ņeit sniegtajam viņš pats nosauca rakstus “Ceļš uz cilvēka pašizziņu” un “Garīgās pasaules slieknsis”. – “Kosmoloģija, reliģija un filozofija” ir tālāks kāpinājums meditatīvo izziņas norišu gaiša attēlojuma spēkā, tāpat arī grāmatiņa “Par dvēseles dzīvi”. Pārjuteklisko atziņu formulēšanas kulmināciju Rūdolfš Šteiners sasniedza pēdējā savas dzīves gadā, kad viņš mums kā testamentu atstāja “Vadlīnijas Antropozofiskajai biedrībai” un savas “Vēstules biedriem”, kas tagad ir publicētas ar virsrakstu “Mihaela-mistērijas”. Tās ir noslēgums un kronis ņeit sāktajam cilvēces ezotēriskās apziņas audzināšanas darbam. Kuram ņķiet pārāk grūti vienatnē to izstrādāt, tas var lasīt un piedzīvot dziļus *Carl Ungers* izklāstus viņa darbā “No apziņas dvēseles valodas”. No tā varēs gūt pietiekami vien nenovērtējamu ieguvumu. Šīs vēstules, kuras Ungers ir rakstījis biedru lokam, tad žurnālam “Antropozofija”, un kuras pēc viņa nāves ir apkopotas un publicētas, ir visdzīvīgāk izstrādātā ņī milzīgā viela, pārveido izziņas norises dzīves norisēs. Te vienā dvēselē ir norisinājies tas, ko Rūdolfš Šteiners gribēja pamodināt savos skolēnos: domāšana atkal ir kļuvusi par dzīvi. Apziņas dvēseles valoda atrod ceļu uz pazaudēto vārdu, kuru Rūdolfš Šteiners ir izrāvis no nāves ķetnām un atdevis atpakaļ cilvēcei.

IZDEVĒJA NORĀDES

Par šo izdevumu

Die Aufsätze «Die Stufen der höheren Erkenntnis» erschienen ursprünglich als unmittelbare Fortsetzung der vorangegangenen Aufsatzreihe «Wie erlangt man Erkenntnisse der höheren Welten?» in der von Rudolf Steiner herausgegebenen Zeitschrift «Lucifer-Gnosis». Die erste Folge in der Nummer 29 vom Oktober 1905 trug den Untertitel «Als Zwischenbetrachtung zu dem Artikel ». Am Schluß der letzten erschienenen Folge (Heft 35, Mai 1908) stand wie gewöhnlich die Notiz: «Wird fortgesetzt». Es handelt sich also bei dem vorliegenden Text um eine Fragment gebliebene Aufsatzreihe. Rudolf Steiner hat zwar eine Buchausgabe vorbereitet, doch kam diese nicht zur Ausführung. 1910 lagen schon die umbrochenen Druckbogen für eine selbständige Ausgabe vor, und 1914 wurde der Text zusammen mit «Wie erlangt man...» (5. Aufl.) vollständig neu gesetzt. Doch weder die Einzelausgabe (1910) noch die gemeinsame Ausgabe mit «Wie erlangt man...» (1914) kam zustande. Erst Marie Steiner verwirklichte 1931 die erste Buchausgabe. In ihrem Vorwort hat sie auf den unmittelbaren Zusammenhang der «Stufen der höheren Erkenntnis» mit «Wie erlangt man...» hingewiesen. Für die Gesamtausgabe wurden Marie Steiners Vorwort und Nachwort sowie ein Auszug aus Rudolf Steiners Vorwort zur 5. Auflage von «Wie erlangt man...» dem Text hinzugefügt.

Textgrundlage: Der einzige von Rudolf Steiner autorisierte Druck in den Heften von «Lucifer-Gnosis» bildet die Grundlage für den Text in der Gesamtausgabe, wobei Rudolf Steiners Änderungen und handschriftliche Korrekturen für die geplanten Ausgaben von 1910 und 1914 sowie Marie Steiners Änderungen für die erste Buchausgabe 1931 berücksichtigt wurden. Letztere betreffen hauptsächlich Anpassungen verschiedener zeitschriftentypischer Wendungen wie «in den vorangegangenen Heften», «in Heft Nr. X dieser Zeitschrift» an die Buchausgabe.

Für die 7. Auflage (1993) wurde der Text von David Hoffmann mit dem Erstdruck in «Lucifer-Gnosis» und den erwähnten übrigen Unterlagen verglichen. (Die handschriftliche Fassung der Aufsätze ist nicht vollständig vorhanden.) Alle von Herausgebern vorgenommenen Textkorrekturen gegenüber der Erstausgabe in «Lucifer-Gnosis» wurden geprüft und entweder rückgängig gemacht oder, wo notwendig, beibehalten. Die beibehaltenen inhaltlichen Textkorrekturen werden im nachfolgenden Verzeichnis nachgewiesen; nicht besonders erwähnt sind Druckfehlerkorrekturen sowie die behutsamen Vereinheitlichungen in Orthographie und Interpunktion. Weiter wurden die Hinweise ergänzt und der Text «Zu dieser Ausgabe» hinzugefügt.

*Verzeichnis der inhaltlichen Textkorrekturen
gegenüber der Erstausgabe in «Lucifer-Gnosis»*

S.	Zeile					
15	14	Sinnesweltstatt	Sinnenwelt	Korrektur nach	Korrekturfahnen	1914 (entsprechende Korrektur durch den Herausgeber auch S. 27, Z. 5 und 18)
16	18	nennen kann	statt nennt	Korrektur nach	Korrekturfahnen	1914
16	20	Diese	statt Die folgenden	Korrektur nach	Korrekturfahnen	1914
18	18	Vorgängen	statt Vorstellungen	Sinngemäße	Korrektur des Herausgebers	
18	30	wenn	statt wo	Korrektur nach	Korrekturfahnen	1914
20	22f.	sondern daß sie eine viel wirklichere	ist	statt sondern eine viel wirklichere	Korrektur nach	Korrekturfahnen 1914
21	3	gespenstige	statt nüchterne	Korrektur nach	Korrekturfahnen	1914
24	7	nicht dicht sind'	statt nicht sind	Die ursprüngliche Version	nicht sind	erschien 1914 in den Korrekturfahnen (vmtl. irrtümlich) als dicht sind, was von Rudolf Steiner durch die Einfügung von nicht korrigiert wurde.
24	14	Nach diesem Absatz folgte im Aufsatz in Lucifer-Gnosis noch folgender auf das nächste Heft vorausblickender Satz, der schon von Rudolf Steiner in den Korrekturfahnen 1910 und 1914 weggelassen wurde:	<i>Nach dieser kurzen Skizzierung der vier Erkenntnisstufen soll - in den nächsten Heften - zu genaueren Angaben fortgeschritten werden.</i>			
24	26	Sinne	statt Seele	Sinngemäße	Korrektur Marie Steiners für die erste Buchausgabe	1931
35	14-16	Unter solchen Einwirkungen entwickelt sich die imaginative Erkenntnis, statt Wie nun unter solchen Einwirkungen die imaginative Erkenntnis sich entwickelt, und was sie für eine Beziehung zur geistigen Welt hat, davon soll in dem weiteren Verfolg dieses Aufsatzes gesprochen werden.	Korrektur nach den Korrekturfahnen 1910 und 1914			
36	1	In der Zeitschrift «Lucifer-Gnosis» trug dieses Kapitel noch den Reihentitel: Die Stufen der höheren Erkenntnis und den Untertitel: Der Schüler und der «Guru». In den Korrekturfahnen 1910 und 1914 setzte Rudolf Steiner als Titel bloß: Die Imagination (kein Untertitel),				
36	14	in bezug	Ergänzung	Marie Steiners für die Buchausgabe	1931	
40	31	Es ist gesagt worden	statt	Oben ist gesagt	Korrektur nach	Korrekturfahnen 1910 und 1914
41	1	diese Stufe der Imagination	statt diese Imagination	Ergänzung	Marie Steiners für die Buchausgabe	1931
41	22	sich	Sinngemäße	Ergänzung	des Herausgebers	
42	20	noch	statt doch	Korrektur durch	Marie Steiner für die Buchausgabe	1931

45 5 «Guru» Für die erste Buchausgabe hat Marie Steiner bei den weiteren entsprechenden Stellen in diesem Kapitel den Titel «Guru» durch die Bezeichnung *Geheimlehrer, Lehrer oder Führer* ersetzt, um eine Verwechslung zwischen Rudolf Steiners Auffassung des Geheimlehrers und dem indisch-theosophischen Verständnis des Guru zu vermeiden (vgl. dazu die Ausführungen über das Verhältnis zwischen Geistes Schüler und -lehrer S. 13f. in vorliegendem Band).

49 16 *zwar* statt *gar* Sinngemäße Korrektur des Herausgebers.

64 14-19 *Man muß ... mitgeteilt ist.* Ergänzung nach den Korrekturfahnen 1910 und 1914

79 6 *belasten* statt *belassen* Sinngemäße Korrektur Marie Steiners für die Buchausgabe 1931

Hinweise zum Text

Werke Rudolf Steiners innerhalb der Gesamtausgabe (GA) werden in den Hinweisen mit der Bibliographie-Nummer angegeben. Siehe auch die Übersicht am Schluß des Bandes.

zu Seite

7 Zeitschrift «Lucifer-Gnosis»: Die Beiträge Rudolf Steiners in «LuciferGnosis» sind gesammelt erschienen in der Gesamtausgabe unter dem Titel: «Lucifer - Gnosis 1903-1908. Gesammelte Aufsätze zur Anthroposophie und Berichte aus den Zeitschriften und (Lucifer - Gnosis>», GA 31.

«Theosophie. Einführung in übersinnliche Welterkenntnis und Menschenbestimmung» (1904), GA 9.

«Die Geheimwissenschaft im Umriß» (1910), GA 13.

«Wie erlangt man Erkenntnisse der höheren Welten?» (1904-1905), GA 10.

13 «Die geistige Führung des Menschen und der Menschheit. Geisteswissenschaftliche Ergebnisse über die Menschheits-Entwicklung» (1911), GA 15.

«Ein Weg zur Selbsterkenntnis des Menschen. In acht Meditationen» (1912), GA 16.

«Die Schwelle der geistigen Welt. Aphoristische Ausführungen» (1913), GA 17.

28 «Aus der Akasha-Chronik» (1904-08), GA 11.

29 *die bewußte Ausbildung gewisser Tugenden:* Siehe hierzu das Kapitel «Über einige Wirkungen der Einweihung» in «Wie erlangt man Erkenntnisse der höheren Welten?», GA 10, S. 115ff.

32 «Himmelhoch jauchzend, zu Tode betrübt»: Klärchens Lied in J. W. Goethes «Egmont», 3. Aufzug. Es gibt eine schöne, in der persischen Dichtung vorhandene Legende von Christus: Die Legende ist überliefert durch Nisami (Nezamii) (gest. 1209) und wurde übersetzt von Joseph von Hammer in seiner «Geschichte der schönen Redekünste Persiens, mit einer Blütenlese aus 200 persischen Dichtern» Wien 1818, S. 108. Goethe verwendete diese

Übersetzung für seine «Noten und Abhandlungen zu besserem Verständnis des Westöstlichen Divans», wo er sie im Abschnitt «Allgemeines» vollständig zitiert.

35 *Es ist auf die Bedeutung der angeführten Eigenschaften schon früher bei Besprechung der «Lotusblumen» hingewiesen worden:* Im Kapitel «Über einige Wirkungen der Einweihung» in «Wie erlangt man Erkenntnisse der höheren Welten?», GA 10, S. 117fT.

49 *in den verschiedenen Methoden der okkulten Schulung:* Siehe z.B. die Ausführungen Rudolf Steiners in den beiden Vorträgen Stuttgart 3. und 4. September 1906 in «Vor dem Tore der Theosophie», GA 95.

83 «Kosmologie, Religion und Philosophie». Auto-Referate zu den zehn Vorträgen des «Französischen Kurses» vom 6. bis 15. September 1922, GA 25.

Das Büchlein «Vom Seelenleben»: Vier Aufsätze, ursprünglich erschienen in «Das Goetheanum», Okt./Nov. 1923, erste Einzelausgabe unter demselben Titel Dornach 1930, jetzt enthalten in «Der Goetheanumgedanke inmitten der Kulturkrise der Gegenwart. Gesammelte Aufsätze 1921- 1925 aus der Wochenschrift », GA 36, S. 349-364. Auch als Einzelausgabe unter dem Titel: «Vom Seelenleben. Sprache und Sprachgeist», Dornach 1975.

«*Anthroposophische Leitsätze. Der Erkenntnisweg der Anthroposophie. Das Michael-Mysterium*» (1924/25), GA 26.

Carl Unger, «Aus der Sprache der Bewußtseinsseele. Unter Zugrundelegung der Rudolf Steiners», Dornach 1930, 4. Aufl., Schriften Bd. III, Stuttgart 1981.

[https://anthrowiki.at/Rudolf Steiner Gesamtausgabe](https://anthrowiki.at/Rudolf_Steiner_Gesamtausgabe)